

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Правни режими података о личности
(мастер рад)

Ментор
проф.др Милош Прица

Студент
Аница Здравковић
Број индекса: М010/23-ИТ

Ниш, 2024. године

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ.....	1
Глава прва	4
ПОЈАМ И ВРСТЕ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ	
1. Појам података о личности у правној регулативи.....	4
1.1. <i>Примери података о личности.....</i>	5
1.2. <i>Податак vs информација.....</i>	6
2. Категоризација података о личности.....	7
2.1. <i>Опште категорије података о личности.....</i>	10
2.2. <i>Посебне категорије података о личности.....</i>	11
Глава друга	13
РЕГУЛИСАЊЕ ЗАШТИТЕ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ	
1. Појам заштите података о личности.....	13
2. Заштита података о личности - правни оквир.....	14
2.1 <i>Међународни извори.....</i>	14
2.1.1. Уједињене нације.....	14
2.1.2. Савет Европе.....	15
2.1.3. Европска унија.....	15
2.2. <i>Српско право.....</i>	16
Глава трећа	19
ОПШТИ РЕЖИМ ЗАШТИТЕ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ	
1. Обавезе лица која врше обраду података о личности.....	19
2. Начела заштите података о личности	23
2.1. <i>Начело законитости, правичности и транспарентности.....</i>	23
2.2. <i>Ограничење сврхе.....</i>	24
2.3. <i>Минимизација података.....</i>	25

2.4.	<i>Начело тачности.....</i>	25
2.5.	<i>Ограничење чувања.....</i>	26
2.6.	<i>Интегритет и поверљивост.....</i>	26
2.7.	<i>Начело одговорности.....</i>	27
3.	Права субјеката чији су подаци предмет обраде.....	28
3.1.	<i>Право на обавештење.....</i>	28
3.2.	<i>Право на приступ подацима.....</i>	29
3.3.	<i>Право на исправку и допуну.....</i>	29
3.4.	<i>Право на заборав.....</i>	30
3.5.	<i>Право на ограничење обраде.....</i>	31
3.6.	<i>Право на преносивост података.....</i>	31
3.7.	<i>Право на приговор.....</i>	32
3.8.	<i>Аутоматизована обрада и права грађана.....</i>	32
	Глава четврта	33
	ПОСЕБНИ РЕЖИМИ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ	
1.	Појмовно одређење посебних режима података о личности.....	33
2.	Положај лица у посебним режимима података о личности.....	37
3.	Разлика између општег и посебних режима података о личности.....	41
4.	Заштита података о личности у пракси.....	43
	Глава пета	45
	НАДЗОР НАД ЗАШТИТОМ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ	
1.	Повереник за заштиту података о личности и информације од јавног значаја.....	46
2.	Судска заштита.....	47
2.1.	<i>Европски суд за људска права и Суд правде Европске уније.....</i>	48
2.2.	<i>Српска судска пракса.....</i>	49
2.2.1.	Грађанскоправна одговорност.....	49

2.2.2. Кривичноправна одговорност.....	50
ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА.....	53
ПОПИС КОРИШЋЕНЕ ЛИТЕРАТУРЕ.....	56
ПОПИС ОСТАЈЕ ИСТРАЖИВАЧКЕ ГРАЂЕ.....	57
ЕЛЕКТРОНСКИ ИЗВОРИ	59
РЕЗИМЕ	60
SUMMARY.....	61
БИОГРАФИЈА.....	62

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Заштита података о личности представља једну од кључних тема у савременом друштву, које се све више ослања на обраду и размену података путем дигиталних технологија. Подаци о личности су постали централна вредност у свету где су информације основни ресурс. Појединци све чешће деле личне информације путем интернета и других платформи, док се приватне и јавне институције ослањају на те податке за различите сврхе, укључујући пружање услуга, маркетинг, здравствену заштиту и управљање подацима у државној управи. У том контексту, постаје све значајније осигурати одговарајућу правну заштиту ових података како би се обезбедила приватност, сигурност и контрола појединаца над сопственим информацијама.

Мотив за истраживање правних режима заштите података о личности произилази из све веће важности заштите приватности у дигиталном добу. У ери у којој технологија омогућава масовно прикупљање, обраду и складиштење података, неопходно је осигурати одговарајуће механизме који ће заштитити појединце од злоупотребе њихових података. Различити типови података о личности, попут здравствених, биометријских и финансијских информација, носе са собом специфичне ризике који захтевају адекватну правну заштиту.

Додатни мотив за истраживање лежи у жељи да се процени колико су правни режими у Србији усклађени са савременим европским стандардима, нарочито са GDPR-ом (енг. *General Data Protection Regulation*, односно скраћено: *GDPR*),¹ као и да се идентификују области у којима је потребно додатно унапредити законодавство и праксу. Разумевање и анализа посебних режима заштите за различите врсте података кључни су за обезбеђивање ефикасне заштите приватности, што је све важније у светлу нових технологија и растуће потребе за међународним преносом података. У контексту Републике Србије, најзначајнији акт у области заштите података о личности јесте Закон о заштити података о личности (скраћено: *ЗЗПЛ*)². Међутим, поред њега постоји и велики број других аката којима је ова област регулисана, а о којима ће бити речи у наставку рада.

Наиме, чини се да је у Републици Србији још увек недовољно развијена свест о опасностима које носи злоупотреба личних података и о потреби да се подаци о личности заштите. Чињеница је да већина нас и даље олако и без размишљања оставља

¹ *General Data Protection Regulation, (EU) 2016/679*, извор: <https://gdpr-info.eu/>, приступљено: 01.08.2024. године

² *Закон о заштити података о личности*, “Сл. гласник РС”, бр. 87/2018.

осетљиве личне податке на различитим местима, укључујући сајтове и дигиталне платформе. Лични подаци представљају вредан извор информација за различите субјекте, попут привредних субјеката, државних органа, али и различитих лица која се баве незаконитим активностима.

Предмет овог рада јесте анализа правних режима заштите података о личности, са посебним освртом на различите врсте података и специфичне режиме који важе за њих. Предмет истраживања укључује како националне прописе Републике Србије, тако и међународне стандарде са посебним фокусом на Општу уредбу о заштити података о личности Европске уније, познатију под називом GDPR. Право на приватност и заштиту података о личности је основно људско право, али је његово остваривање условљено свеобухватним правним оквиром који уређује не само опште податке, већ и специфичне категорије попут осетљивих или специјалних података о личности.

Циљ рада је да пружи свеобухватну анализу различитих врста података о личности и да истакне како правни системи, пре свега Србија и Европска унија, приступају заштити тих података. Поред тога, истражује се како се различити правни режими примењују на опште податке, осетљиве податке, као и податке специфичне природе (нпр. здравствени подаци, биометријски подаци). Рад ће посебно анализирати посебне заштитне мере које се примењују на осетљиве податке о личности, будући да њихово неовлашћено коришћење може имати далекосежне последице по права и слободе појединаца.

Примарни циљ овог рада је да се пружи систематичан приказ и анализа правних режима заштите података о личности, с нагласком на разлику између различитих категорија података о личности и специфичне правне норме које важе за сваку од њих. Задаци рада јесу: дефинисање појма података о личности; дентификација и анализа различитих врста података о личности, с посебним освртом на опште и специјалне категорије података; анализа правних режима који се односе на заштиту осетљивих података о личности, као што су здравствени, биометријски, и подаци о кривичним пресудама; испитивање механизма заштите које пружају домаћи Закон о заштити података о личности и GDPR, са акцентом на сличности и разлике између ова два правна оквира.

Претпоставка је да правни режими у Европској унији, посебно GDPR, пружају свеобухватнији и строжији оквир за заштиту података о личности у поређењу са правним режимом у Републици Србији, иако је српско законодавство усклађено са европским стандардима. Такође, очекује се да ће различите врсте података, нарочито

осетљиви подаци, бити подвргнуте строжим режимима заштите како би се умањили ризици од злоупотреба и повреде приватности.

Овако постављен предмет и циљ истраживања условили су избор коришћених научних метода. У раду је примарно коришћен догматски метод ради откривања садржине норми посвећених правном регулисању заштите личних података у Европској унији и Републици Србији. Социолошким и историјским методом указано је на друштвене узроке који су условили настанак, развој и коначно уобличавање постојећих законских правила. Ради лакшег утврђивања основних и споредних циљева законске регулативе, употребљен је аксиолошки метод. Такође, ради боље спознаје економске ефикасности постојећих одредаба делимично је коришћен статистички метод.

Поред тога, у раду ће бити изложена и упоредна анализа националних прописа са међународним стандардима, као и са стандардима других, првенствено суседних земаља, како би се идентификовали недостаци у садржини самих прописа, али и у пракси, и предложила адекватна решења *de lege ferenda*. Ово је нарочито значајно имајући у виду тежњу Републике Србије да у догледној будућности постане чланица Европске уније, што захтева усклађивање прописа са нормативима Европске уније. Такође, чињеница је и да велики број наших привредних субјеката остварује своје пословање или пословну сарадњу и на територији Европске уније те је потребно поштовати прописе којима се штите лични подаци, посебно имајући у виду строгу казнену политику у овој области.

У наставку рада биће изложена област заштите личних података у Републици Србији, са освртом на усклађеност са европским стандардима, изазове у имплементацији закона, као и практичне аспекте заштите података у различитим режимима.

Глава прва ПОЈАМ И ВРСТЕ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

1. Појам података о личности у правној регулативи

Према дефиницији коју даје GDPR, под појмом “подаци о личности” подразумевају се сви подаци који се односе на физичко лице чији је идентитет одређен или се може одредити; односно, физичко лице чији се идентитет може одредити је лице која се може идентификовати посредно или непосредно, посебно помоћу идентификатора као што су име, идентификациони број, подаци о локацији, мрежни идентификатор или помоћу једног или више фактора својствених за физички, физиолошки, генетски, ментални, економски, културни или друштвени идентитет тог физичког лица.³

Кључна карактеристика података о личности је њихова повезаност са специфичним физичким лицем. Информација постаје податак о личности када омогућава или доприноси идентификацији појединца. На пример, само име можда није довољно за идентификацију, али у комбинацији са адресом и датумом рођења, та информација омогућава прецизно одређивање особе на коју се односи.

Збирка података представља структурисани скуп података о личности, независно од критеријума по коме су подаци разврстани и без обзира на то да ли је реч о централизованом или децентрализованом скупу, под условом да је доступан у складу са посебним критеријумима.⁴

Европска комисија објашњава појам података о личности, наводећи да лични подаци који су деидентификовани, шифровани или псеудонимизовани, али се могу користити за поновну идентификацију особе остају лични подаци и спадају у делокруг GDPR-а. С друге стране, лични подаци који су анонимизирани на такав начин да се појединац не може идентификовати се не сматрају личним подацима. Да би подаци били заиста анонимизирани, анонимизација мора бити неповратна.⁵

Готово је у потпуности идентична и дефиниција коју даје српски законодавац, наводећи де је “податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу ознаке идентитета, као што је име и идентификациони број, података о локацији,

³ *General Data Protection Regulation, (EU) 2016/679, art. 4.*

⁴ *Закон о заштити података о личности, чл. 4. ст. 1. тач. 7.*

⁵ https://commission.europa.eu/law/law-topic/data-protection/reform/what-personal-data_en, приступљено: 01.08.2024. године

идентификатора у електронским комуникационим мрежама или једног, односно више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног, економског, културног и друштвеног идентитета.”⁶

Међутим, значајно је указати на то да правни теоретичари различито одређују појам података о личности, називајући их и “важном валутом у новом миленијуму”⁷.

1.1. Примери података о личности

Најједноставније речено, податке о личности можемо дефинисати као “опредмећени део човекове личности”.⁸ У податке о личности, између осталог, убрајају се име и презиме, кућна адреса, број личне карте, финансијски подаци попут података о рачунима у банкама или банковним картицама, отисци прстију, скенови лица, подаци о локацији (на пример, функција података о локацији на мобилном телефону), ИД колачићи, адреса е-поште као што је ime.prezime@kompanija.com, адреса Интернет протокола (“IP”), подаци које држи болница или лекар, што може бити симбол који јединствено идентификује особу, итд.⁹ Такође, овакав став заузео је и Суд правде Европске уније у пресуди C-582/14¹⁰, где се истиче да се “IP” адреса може сматрати податком о личности уколико постоји разумно очекивање да руковалац има могућност да одреди којем лицу та адреса припада, односно има могућност да идентификује власника “IP” адресе.

У погледу појма података о личности, пред Повереником за информације од јавног значаја и заштиту података о личности Републике Србије нашао се случај по притужби лица против привредног друштва у коме је раније притужилац био запослен, због повреде права на брисање његове имејл адресе, која је персонализована јер садржи презиме лица. Након анализе околности конкретног случаја у светлу законских одредби, утврђено је да имејл адреса преко које је неко лице одређено или одредиво, непосредно или посредно, представља податак о личности тог лица у смислу Закона о заштити података о личности, те да, у конкретном случају, имејл адреса садржи

⁶ Закон о заштити података о личности, чл. 4. ст. 1. тач. 1.

⁷ Paul Schwartz, „Property, Privacy and Personal Data“, Harvard Law Review, vol. 117, Harvard, 2003, p. 2056.

⁸ Стефан Андоновић, *Заштита података у електронској јавној управи у Републици Србији - правни аспекти*, докторска дисертација, Београд, 2019, стр. 87.

⁹ https://commission.europa.eu/law/law-topic/data-protection/reform/what-personal-data_en, приступљено: 01.08.2024. године

¹⁰ Case C-582/14, Patrick Breyer v Bundesrepublik Deutschland, Judgment of the Court (Second Chamber) of 19 October 2016, извор: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62014CJ0582>, приступљено: 16.08.2024. године

презиме подносиоца притужбе, почетно слово његовог имена и назив привредног друштва у коме је подносилац притужбе до октобра 2020. године био запослен, као и да се подносиоцу притужбе клијенти и пословни партнери Руковаоца и даље обраћају на предметну имејл адресу. Самим тим, неспорно је да је то лице преко те имејл адресе одређено, те да таква имејл адреса представља његов податак о личности.¹¹ Међутим, уколико би имејл адреса била одређена на начин info@kompanija.com, то не би био податак о личности.¹²

Затим, када је преко податка о “IP” адреси могуће доћи до идентитета одређеног физичког лица, непосредно или посредно, онда се исти податак сматра податком о личности у смислу Закона о заштити података о личности, па и у случају када се она користи у контексту “Google Analytics” за потребе добијања статистичких извештаја о броју посета одређеној интернет страници.¹³

Такође, поставља се питање “Да ли број шасије возила представља податак о личности?” Одговор на ово питање такође даје Повереник, наводећи да “податак о шасији возила, сам по себи, не представља податак о личности, јер се односи на возило, тј. на ствар, а подаци о стварима нису подаци о личности. Међутим, поменути податак постаје податак о личности када га је могуће повезати са власником, односно када је, на основу њега, могуће идентификовати власника возила.”¹⁴

1.2. Податак vs информација

Податке ни у ком случају не треба поистовећивати са информацијама. Најпре, термин “податак” се најчешће употребљава у правничком речнику, док је “информација” термин свакодневног говора, али се у одређеним ситуацијама ипак употребљава и у правничком речнику.¹⁵

¹¹ Предмет бр. 072-16-110/2021-6, од 19.02.2021. године, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 7, Београд, 2022, извор: <https://pn2.propisi.net/Home/ShowDocument/?di=rp210752&dt=rp&dl=79065>, приступљено: 31.07.2024. године

¹² https://commission.europa.eu/law/law-topic/data-protection/reform/what-personal-data_en, приступљено: 01.08.2024. године

¹³ Предмет бр. 073-14-2369/2019-02, од 15.1.2020. године, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 6, Београд, 2021, стр. 48, извор: <https://www.poverenik.rs/images/stories/dokumentacija-nova/Publikacije/6PublikacijaZZPL/6PublikacijaZZPL.pdf>, приступљено: 01.08.2024. године

¹⁴ Предмет бр. 073-14-2973/2021 од 24. 11. 2021. године, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 7, Београд, 2022, стр. 179.

¹⁵ Стефан Андоновић, *op. cit.*, стр. 90-91.

Према Лилићу, “податак представља неку врсту „основне сировине“ која се након обраде, тј. процесуирања претвара у „информацију“. Информације се могу користити у најразличитије сврхе, односно регистровати и чувати у компјутеризованим информационим системима“.¹⁶

Према неким прегалницима правне мисли, “податак о личности представља сваку информацију која се односи на физичко лице, које се у неком тренутку може идентификовати...”¹⁷

У смислу одредаба ЗЗПЈ-а, податак о личности представља представља конкретизовану информацију, у којој је садржано нешто конкретно о одређеном предмету или појави. Односно, информација је одређени квалификовани податак, са одређеним садржајем и контекстом.¹⁸

2. Категоризација података о личности

Најчешћа категоризација података о личности за критеријум има сферу живота одређеног лица, где се издвајају се три целине: приватна, јавна и професионална.¹⁹ На основу овог критеријума, подаци о личности деле се на:

1. Податке о личности који се односе на лични живот лица;
2. Податке о личности који се односе на јавни живот лица;
3. Податке о личности који се односе на професионални живот лица;
4. “Обичне” и “посебне” податке о личности;
5. Податке о малолетним и пунолетним лицима;
6. Подаци о личности који не уживају правну заштиту.²⁰

1) Наиме, када је реч о подацима који се односе на лични живот појединаца, истичу се психо-физички елементи као што су године живота, физичке особине и менталне карактеристике. Ови подаци помажу у формирању целокупне слике о индивидуи.²¹

¹⁶ Стеван Лилић, “Правни аспекти заштите података у аутоматизованим службеним евиденцијама”, *Наша законитост*, бр. 5, Загреб, 1989, стр. 616.

¹⁷ Данило Кривокапић, Ђорђе Кривокапић, Иван Тодоровић, Стефан Комазец, Андреј Петровски, Катарина Ерцеговић, “*Водич за органе власти – Заштита података о личности*”, Share фондација, Београд, 2016, стр. 13.

¹⁸ *Ibid.*

¹⁹ Стефан Андоновић, Драган Прља, *Основи права заштите података о личности*, Београд, 2020, стр. 18.

²⁰ Стефан Андоновић, *op. cit.*, стр. 112-11

²¹ *Ibid.*

Затим, следећи важан аспект је историја личног живота, која обухвата догађаје и значајне тренутке који су обликовали особу, као и односе са другим људима. Ови подаци пружају контекст и дубљу разумљивост личности.²²

Даље, уверења и мишљења појединца, укључујући религијска и филозофска уверења, лични ставови и наклоности, као што су омиљене ствари или хобији, додају још један слој у разумевању индивидуе.²³

Идентификациони подаци, попут етничког и социјалног порекла, а такође и информације о сексуалности, представљају осетљиве аспекте који могу утицати на друштвени статус и идентификацију појединца.

На крају, медицински подаци и подаци о здрављу пружају важне информације о физичком и менталном стању особе, али такође постављају питања о приватности и заштити.²⁴ Међутим, о овим врстама података биће више речи у наставку рада.

2) Даље, у оквиру личних података који се тичу јавног живота појединца, фокус је на аспектима који утичу на његово присуство и улогу у друштву, где убрајамо породичне податке, који укључују информације о томе да ли особа има породицу, колико чланова броји породица и слично; затим, овде спадају подаци о социјалном окружењу, који обухватају односе са пријатељима, чланством у формалним и неформалним организацијама; на крају, овде де убрајају и подаци о криминалној прошлости, тј. информације о томе да ли је особа осуђивана или да ли постоје активни поступци против ње могу значајно утицати на друштвени статус и општу перцепцију те особе у заједници.²⁵

3) Подаци о професионалној сфери живота појединца представљају важан аспект који осветљава његове активности у радном контексту. Ова категорија података обухвата неколико кључних сегмената који заједно сачињавају целокупну слику о професионалном профилу особе.

Образовање је прва компонента, која укључује информације о завршеним образовним установама, формама образовања, оценама и додатним курсевима. Ови подаци не само да указују на стручност и квалификације појединца, већ и на његове амбиције и опредељења у области образовања.²⁶

²² Стефан Андоновић, Драган Прља, *op. cit.*, стр. 18.

²³ Стефан Андоновић, *op. cit.*, стр. 112-113.

²⁴ *Ibid.*

²⁵ *Ibid.*

²⁶ *Ibid.*

Следећа категорија су пословни подаци, који обухватају статус запослења, позицију у компанији и оцене о резултатима рада, укључујући и податке о одсуству са посла. Ови подаци пружају увид у радну етику и професионалне успехе појединца, као и у његове могућности напредовања у каријери.²⁷

Финансијски подаци представљају још један важан аспект, који обухвата информације о банковним рачунима, финансијској имовини, кредитном статусу и другим финансијским трансакцијама. Ови подаци су критични за разумевање економске ситуације појединца и његове способности управљања ресурсима.²⁸

Коначно, радна историја укључује информације о предузећима у којима је особа радила, као и податке о запосленима у тим компанијама и новчаним примањима. Ова историја осликава пут каријере појединца и може бити важна за оцену његових професионалних вештина и искуства.²⁹

4) Затим, подаци о личности деле се на податке малолетних и пунолетних особа, што произилази из различитих механизма заштите и начина остваривања права на заштиту података у зависности од старосне категорије субјекта.

Наиме, заштита личних података малолетних лица је посебно важна и захтева присуство родитеља или другог законског заступника при доношењу одлука о обради тих података. Ово је прописано у законодавству које регулише старосну границу за уживање права на заштиту личних података. Такође, у прописима су дефинисане и специфичне улоге руковооца и обрађивача података у контексту малолетних лица. Они имају обавезу да проверавају сагласност родитеља или старатеља пре обраде података. Овај додатни слој заштите осигурава да се интереси малолетних особа поштују и да се њихова приватност адекватно штити.

Сходно томе, разликовање између малолетних и пунолетних физичких лица у области заштите личних података не само да одражава законске захтеве, већ и принципе етике и одговорности у обради осетљивих информација о најмлађим члановима друштва.³⁰ Више речи о овој подели и правним последицама која она носи биће у наставку рада.

5) Систем заштите личних података настоји да обухвати што већи спектар података како би заштитио приватност појединаца. Међутим, одређене категорије података остају изван ове заштите. То су подаци који су мање важни, доступни јавности

²⁷ *Ibid.*

²⁸ *Ibid.*

²⁹ Стефан Андоновић, Драган Прља, *op. cit.*, стр. 20.

³⁰ Стефан Андоновић, *op. cit.*, стр. 114-115.

или теже злоупотреби. У позитивно-правном систему Србије, прописано је да подаци које лице обрађује за своје потребе, односно потребе свог домаћинства, нису предмет заштите³¹, јер се сматра да ризик од злоупотребе у овом контексту није значајан.

б) У правном систему ЕУ, одређене категорије личних података остају изван правне заштите, иако задржавају лични карактер. Према GDPR-у, изван правне заштите остају следећи подаци:

- а) подаци који се обрађују у државама које нису чланице ЕУ и не односе се на држављане држава чланица, односно лични подаци који се обрађују у контексту националне или јавне безбедности не подлежу правилима ЕУ;
- б) лични подаци обрађени за личне или породичне сврхе; подаци обрађени од стране надлежних органа у сврху борбе против криминала; и
- в) подаци о преминулим лицима.³²

2.1. Опште категорије података о личности

У правном контексту, лични подаци се могу поделити на “обичне”, односно “опште категорије” података о личности и “осетљиве” податке, тј. “посебне категорије” података о личности.³³

Ова подела се заснива на степену поверљивости и значају који одређени подаци имају за појединца.

Наиме, опште категорије података о личности садрже уобичајене информације о физичком лицу, попут имена, адресе, или броја телефона. С друге стране, осетљиви подаци представљају посебно значајне информације које се тичу идентитета особе. Њихова повреда може довести до озбиљнијих последица за појединца, као што су оштећење угледа, статуса или друштвене позиције.

Према томе, опште категорије података о личности можемо дефинисати негативном дефиницијом, одређујући да у опште категорије података о личности спадају подаци који нису осетљиви.

На пример, према мишљењу аутора мастер рада, одређени подаци пунолетним лицима, попут имена, спадају у опште категорије података о личности, док, с друге стране, сви подаци о малолетним лицима спадају у посебне категорије података о

³¹ Закон о заштити података о личности, чл. 3. ст. 2

³² Стефан Андоновић, *op. cit.*, стр. 117-119.

³³ Стефан Андоновић, Драган Прља, *op. cit.*, 20.

личности, због посебне сензитивности малолетних лица и неопходности њихове свеобухватне заштите.

У погледу значаја ове поделе треба истаћи да је заштита “општих” и “посебних” категорија другачије регулисана, те да законодавац прописује посебна правила која се тичу заштите посебних категорија података о личности. Такође, важно је истаћи да ЗЗПЈ, поред општег режима података о личности, регулише и посебне режиме података о личности.

2.2. Посебне категорије података о личности

Посебну пажњу треба посветити тзв. посебним категоријама података о личности, који укључују информације које су осетљивије природе и чије би неовлашћено откривање могло изазвати озбиљније последице по права и слободе лица. Због тога, обрада ових података је строго регулисана, а њихова заштита приоритетна.

Међутим, неопходно је прво одредити који подаци се убрајају у посебне категорије. Наиме, у српском праву посебне категорије података о личности представљају:

- 1) подаци о расном или етничком пореклу,
- 2) подаци о политичком мишљењу,
- 3) подаци о верском или филозофском уверењу,
- 4) подаци о чланству у синдикату,
- 5) генетски подаци,
- 6) биометријски подаци,
- 7) подаци о здравственом стању,
- 8) подаци о сексуалном животу, и
- 9) подаци о сексуалној оријентацији физичког лица.³⁴

Дакле, *argumentum a contrario*, у опште категорије података о личности не убрајамо напред наведене податке.

Но, колико је танка линија између општих и посебних категорија података о личности најбоље показује случај *Bodil Lindqvist*³⁵ који се односио на употребу личних података на интернет страници, где су била наведена имена, телефонски бројеви и подаци о хобијима различитих особа. Европски суд је истакао да такви подаци, као што

³⁴ Закон о заштити података о личности, чл. 17. ст. 1.

³⁵ *Case C-101/01, Criminal proceedings against Bodil Lindqvist, Judgment of the Court of 6 November 2003*, извор: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1512480526556&uri=CELEX:62001CJ0101>, приступљено: 01.10.2024. године

је информација о повреди стопала особе која је запослена на непуно радно време из медицинских разлога, представљају личне податке који се тичу здравља. Овај случај наглашава важност заштите осетљивих података и њихово препознавање као личних података подложних законској регулацији.³⁶

У том смислу, треба напоменути да подаци о здрављу јесу “подаци о физичком или менталном здрављу физичког лица, укључујући и оне о пружању здравствених услуга, којима се откривају информације о његовом здравственом стању”.³⁷

Велики значај данас имају биометријски подаци, тј. подаци који су повезани са физичким обележјима, физиолошким обележјима или обележјима понашања физичког лица, и омогућавају или потврђују јединствену идентификацију тог лица, као што је слика његовог лица или његови дактилоскопски подаци, а представљају резултат посебне техничке обраде.³⁸

Такође, од немерљивог значаја су и генетски подаци, као подаци који се односе на наслеђена или стечена генетска обележја физичког лица која пружају јединствену информацију о физиологији или здрављу тог лица, а нарочито они који су добијени анализом из узорка биолошког порекла.³⁹

У праву Европске уније посебне категорије података о личности сматрају се изузетно осетљивим у контексту основних права и слобода, те захтевају додатну заштиту. Ови подаци носе значајне ризике за права и слободе појединаца у процесу обраде. У оквиру ових категорија, одређени подаци, као што су генетски, биометријски и здравствени подаци, могу захтевати посебан третман. Државама чланицама ЕУ остављена је могућност да унутрашњим прописима прецизирају услове за обраду ових осетљивих података, јер они могу директно утицати на живот и психо-физички интегритет особа. Због тога је неопходно да регулативе узму у обзир специфичности друштва и потребе његових чланова.⁴⁰

Такође, треба напоменути да посебну заштиту уживају и подаци који се односе на кривичноправни положај одређеног лица, попут података о извршеним кривичним делима. Међутим, у погледу поступања са посебним категоријама података о личности и посебним режимима података о личности беће више речи у четвртој глави рада.

³⁶ *Ibid.*

³⁷ Закон о заштити података о личности, чл. 4. ст. 1. тач. 16.

³⁸ Закон о заштити података о личности, чл. 4. ст. 1. тач. 15.

³⁹ Закон о заштити података о личности, чл. 4. ст. 1. тач. 14.

⁴⁰ Стефан Андоновић, *op. cit.*, 124.

Глава друга РЕГУЛИСАЊЕ ЗАШТИТЕ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

1. Појам заштите података о личности

Подаци о личности представљају једну од највреднијих “валута” у данашњем добу, због чега су изложени бројним ризицима и опасностима, па је неопходно обезбедити ефикасну и делотворну заштиту. У теорији се истиче могућност вишедимензионалне заштите података о личности, која се огледа у физичкој, информационој и правној заштити, које чине посебне системе, али су истовремено и нераскидиво повезани у функционалну целину.⁴¹ У погледу мера заштите, употребљавају се различите врсте техничких, организационих и правних мера заштите, и то заједнички и синхронизовано.⁴²

Систем правне заштите података о личности заснован је на великом броју међународних и националних правних аката који за свој предмет имају заштиту података о личности, одређујући основне појмове у овој области, начела, права и обавезе лица чији се подаци обрађују, као и лица која врше обраду података о личности. Такође, прописују правна средства за заштиту загарантованих права, као и системе надзора над применом правних аката. Свакако, за ефикасну примену правних норми неопходно је и уређење казнене политике у случају непоштовања прописа. Сви ови елементи настоје да обезбеде ефикасну заштиту података о личности, као једног од најважнијих ресурса савременог доба.

Техничке мере заштите података обухватају широк спектар активности које се предузимају како би се обезбедила сигурност података, укључујући енкрипцију, односно шифровање података, псеудонимизацију, контролу приступа и редовно ажурирање сигурносних протокола.

На пример, ЗЗПЛ дефинише псеудонимизацију као “обраду на начин који онемогућава приписивање података о личности одређеном лицу без коришћења додатних података, под условом да се ови додатни подаци чувају посебно и да су предузете техничке, организационе и кадровске мере које обезбеђују да се податак о личности не може приписати одређеном или одредивом лицу.”⁴³

⁴¹ Стефан Андоновић, Драган Прља, *op. cit.*, 33.

⁴² *Ibid.*

⁴³ Закон о заштити података о личности, чл. 4. ст. 1. тач. 6.

Те мере су кључне за заштиту података од неовлашћеног приступа, губитка или оштећења.

Организационе мере укључују политику заштите података унутар организација, обуку запослених о правилном руковању подацима, именовање службеника за заштиту података и успостављање процедура за реаговање у случају повреде података.

Дакле, појам података о личности и заштите података о личности представља основу савременог права на приватност. Све већа дигитализација и прикупљање података чине заштиту података о личности једним од кључних изазова данашњице. Правни, технички и организациони оквири морају бити адекватно успостављени и имплементирани како би се осигурало поштовање права појединаца на приватност и сигурност њихових података. Кроз ефикасан надзор и примену закона, као и кроз континуирану едукацију и унапређење технолошких решења, могуће је обезбедити висок ниво заштите података о личности, што је од суштинске важности за одржавање поверења у дигиталне системе и пословне процесе.

2. Заштита података о личности - правни оквир

2.1. Међународни извори

2.1.1. Уједињене нације

На новоу Уједињених нација не штите се подаци о личности, у смислу посебног права, већ се штити право на приватност. Наиме, право на приватност је први пут заштићено усвајањем Опште декларације о људским правима⁴⁴ и то је први пут у историји да је право појединца на заштиту његове приватне сфере од мешања других, нарочито државе заштићено међународним актом. Затим, Међународни пакт о грађанским и политичким правима⁴⁵ који је усвојен 1966. године штити право на приватни живот, породицу и преписку. Међутим, развој савремених комуникација довео је до потребе за уређењем ове области доношењем нових прописа, па је 2013.

⁴⁴ *Universal Declaration of Human Rights*, 1948, art. 12, извор: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>, приступљено: 17.08.2024. године

⁴⁵ *International Covenant on Civil and Political Rights*, 1966, извор: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-civil-and-political-rights>, приступљено: 17.08.2024. године

године донета прва резолуција о праву на приватност у дигиталном добу⁴⁶, а 2016. године друга резолуција.⁴⁷

2.1.2. Савет Европе

Савет Европе донео је 1950. године Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода⁴⁸, која је ступила на снагу три године касније, односно 1953. године и која свим лицима гарантује заштиту права на приватни и породични живот, као и права на неповредивост приватности и тајност личне комуникације.⁴⁹ Иако се право на заштиту података о личности не јемчи изричито, оно је обухваћено гаранцијама у оквиру члана 8, што је став и бројне судске праксе у овој области.⁵⁰

Следећи значајан акт Савета Европе у овој области јесте Конвенција о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података (Конвенција бр. 108) из 1981. године, допуњена Протоколом из 2018. године⁵¹ и представља једини правно обавезујући међународни акт у области заштите података о личности. Реч је о акту који се примењује на сваку обраду података о личности, било да је реч о обради у приватном или у јавном сектору, те су сва правна лица у државама које су је ратификовале дужна да се придржавају одредаба Конвенције у циљу заштите података о личности.

2.1.3. Европска унија

На нивоу Европске уније, заштита података о личности зајемчена је чланом 8. Повеље Европске уније о основним правима⁵², која гарантује и право на приступ подацима о личности, као и право на исправку.

⁴⁶ *Resolution adopted by the General Assembly on 18 December 2013*, 68/167. The right to privacy in the digital age, извор: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n13/449/47/pdf/n1344947.pdf>, приступљено: 17.08.2024. године

⁴⁷ *Revised draft resolution on the right to privacy in the digital age*, A/C.3/71/L.39/, извор: <https://digitallibrary.un.org/record/848969?ln=en&v=pdf>, приступљено: 17.08.2024. године

⁴⁸ *Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms* (ETS No. 005), Rome 04/11/1950, извор: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=005>, приступљено: 17.08.2024. године

⁴⁹ *Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms* (ETS No. 005), Rome 04/11/1950, art. 8.

⁵⁰ Видети: *Case of Malone v. The United Kingdom*, (Application no. 8691/79), 2 August 1984, извор: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57533%22%5D%7D>, приступљено: 18.08.2024. године, као и *Case of Copland v. The United Kingdom*, (Application no. 62617/00), 3 April 2007, извор: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-79996%22%5D%7D>, приступљено: 18.08.2024. године

⁵¹ *Protocol amending the Council of Europe Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data* (ETS No. 108), извор: <https://rm.coe.int/16808ac918>, приступљено: 18.08.2024. године

⁵² *Charter of Fundamental Rights of the European Union* (2000/C 364/01), art. 8, извор: https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf, приступљено: 18.08.2024. године

Још један значајан акт у овој области јесте Директива 95/46/ЕЦ⁵³, која је увела бројна правила и ограничења у област заштите података о личности. Међутим, услед убрзаног технолошког развоја, постало је неопходно иновирати прописе из ове области, па је 2016. године донета Општа уредба о заштити података Европске уније (енг. General Data Protection Regulation, односно скраћено: GDPR)⁵⁴, а примењује се од 25. маја 2018. године. Такође, ван Европске уније, многе земље су увеле или унапредиле своје законе о заштити података под утицајем GDPR-а, укључујући Канаду, Јапан, Бразил, и Јужну Кореју.

2.2. Српско право

Историјски гледано, потреба за заштитом личних података, а самим тим и нормативним уобличавањем ове области, истакнута је тек у другој половини 20. века, када је почео и развој савремених средстава комуникације. У Републици Србији, као једној од република у саставу тадашње Савезне Републике Југославије, заштита личних података први пут се изричито гарантује одредбама члана 33. Устава Савезне Републике Југославије из 1992. године⁵⁵, где је у ставу 1. овог члана прописано следеће “јамчи се заштита података о личности.”⁵⁶ Такође, одредбама члана 33. Устава СРЈ прописана је забрана употребе података о личности ван намене за које су прикупљени, као и право сваког лица да буде упознат са прикупљеним подацима о личности који се на њега односе, као и право на судску заштиту у случају њихове злоупотребе.⁵⁷

Следећи корак на овом путу представља Закон о потврђивању Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података⁵⁸ из 1992. године. Наведеним актом потврђена је и у наш правни систем уведена поменута Конвенција о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података, која је усвојена 28. јануара 1981. године у Стразбуру, са циљем да “на територији сваке стране уговорнице гарантује сваком физичком лицу без обзира на његову националну припадност или на

⁵³ *Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data*, извор: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31995L0046>, приступљено 01.08.2024. године

⁵⁴ *General Data Protection Regulation, (EU) 2016/679*.

⁵⁵ *Устав Савезне Републике Југославије*, “Службени лист СРЈ”, бр.1/92.

⁵⁶ *Устав Савезне Републике Југославије*, чл. 33. ст. 1.

⁵⁷ *Устав Савезне Републике Југославије*, чл. 33. ст. 2. и 3.

⁵⁸ *Закон о потврђивању Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података*, „Сл. лист СРЈ — међународни уговори”, бр. 1/92.

место становања, поштовање његових основних права и слобода, а нарочито његовог права на приватност када је реч о аутоматској обради његових личних података”.⁵⁹

С обзиром на то да је одредбама члана 33. става 4. Устава СРЈ прописано да ће се прикупљање, обрада, коришћење и заштита података о личности уредити посебним законом, уследила је потреба за доношењем закона који ће детаљно и свеобухватно уредити ову област. У том циљу, 1998. године донет је први Закон о заштити података о личности⁶⁰, који је у себи садржао укупно 27 чланова и на најосновинији начин регулисао ову област. Међутим, није у потпуности одговарао тадашњим европским стандардима, а нарочито убрзаном развоју савремених технологија, па је постало неопходно доношење новог прописа који би пратио савремене друштвене токове.

Нови Закон о заштити података о личности донет је 2008. године⁶¹, а у примени је био од 01. јануара 2009. године. Овај закон од 63 члана је на свеобухватнији начин регулисао ову материју. Реч је о пропису који је донет у време интензивног усклађивања наших прописа са нормативима Европске уније и тада важећом Директивом 95/46/ЕЦ⁶², па је увео строжије критеријуме у погледу заштите личних података и ојачао улогу Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

Законом из 2008. године први пут је на јасан начин дефинисан сам појам података о личности, те се истиче да је “податак о личности је свака информација која се односи на физичко лице, без обзира на облик у коме је изражена и на носач информације (папир, трака, филм, електронски медиј и слично), по чијем налогу, у чије име, односно за чији рачун је информација похрањена, датум настанка информације, место похрањивања информације, начин сазнавања информације (непосредно, путем слушања, гледања и слично, односно посредно, путем увида у документ у којем је информација садржана и слично), или без обзира на друго својство информације.”⁶³

Међутим, пратећи развој европског законодавства, 2018. године донет је актуелни Закон о заштити података о личности, који у великох мери представља “копију” GDPR-а и на свеобухватан и детаљан начин регулише заштиту података о

⁵⁹ Душан Гајић, *Заштита података о личности према уставу СРЈ и предлогу закона о заштити података о личности*, Гласник Адвокатске коморе Војводине, 1996, вол. 68, бр. 9, (349-356), стр. 349.

⁶⁰ Закон о заштити података о личности, “Службени лист СРЈ”, бр. 24/98.

⁶¹ Закон о заштити података о личности, “Службени гласник РС”, бр. 97/2008, 104/2009 - други закон, 68/2012 - Одлука УС РС и 107/2012.

⁶² Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data

⁶³ Закон о заштити података о личности, “Службени гласник РС”, бр. 97/2008, 104/2009 - други закон, 68/2012 - Одлука УС РС и 107/2012, чл. 3. ст. 1. тач. 1.

личности, пратећи савремене трендове. Овај закон ступио је на снагу 1. јануара 2019. године. Такође, важећи Устав Републике Србије у делу посвећеном људским правима и основним слободама гарантује право на заштиту личних података.⁶⁴

У погледу важећег Закона о заштити података о личности треба напоменути да је њиме регулисан како општи, тако и посебан режим података о личности који се односи на нарочито посебне врсте података о личности. У циљу свеобухватне анализе важећег *lex generalis-a*, односно Закона о заштити података о личности, у трећој глави рада биће приказан општи режим заштите података о личности, док ће у четвртој глави рада бити приказан посебан режим који се односи на нарочито посебне врсте података о личности.

Када је реч о терминолошком погледу, у одредбама Закона о заштити података о личности из 2008. године коришћен је појам “нарочито осетљиви подаци” уместо којег се у важећем ЗЗПЛ-у употребљава појам “посебне врсте података”.

Треба напоменути да је ова област регулисана и великим бројем посебних закона, односно *lex specialis-a*, као што су, на пример Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја⁶⁵, Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства⁶⁶, Закон о матичним књигама⁶⁷, Закон о раду⁶⁸, Закон о електронским комуникацијама⁶⁹, Закон о информационој безбедности⁷⁰, итд.

Осим тога, у области заштите података о личности постоји и велики број подзаконских аката, односно аката ниже правне снаге, попут Правилника о заштити података о личности Коморе јавних извршитеља⁷¹, Правилника о обрасцу и начину вођења евиденције лица за заштиту података о личности⁷² или Стратегије заштите података о личности за период од 2023. до 2030. године⁷³.

⁶⁴ Устав Републике Србије, “Сл. гласник РС”, бр. 98/2006 и 115/2021, чл. 42. ст. 1.

⁶⁵ Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја, “Сл. гласник РС” бр.120/04, 54/07, 104/09, 36/210 и 105/21.

⁶⁶ Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства, “Сл. гласник РС”, бр. 87/2018.

⁶⁷ Закон о матичним књигама, “Сл. гласник РС”, бр. 20/2009, 145/2014 и 47/2018.

⁶⁸ Закон о раду, “Сл. гласник РС”, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 - одлука УС, 113/2017 и 95/2018 - аутентично тумачење

⁶⁹ Закон о електронским комуникацијама, “Сл. гласник РС”, бр. 44/2010, 60/2013 - одлука УС, 62/2014, 95/2018 - др. закон и 35/2023 - др. закон

⁷⁰ Закон о информационој безбедности, “Сл. гласник РС”, бр. 6/2016, 94/2017 и 77/2019.

⁷¹ Правилник о заштити података о личности, “Сл. гласник РС”, бр. 98/2021.

⁷² Правилник о обрасцу и начину вођења евиденције лица за заштиту података о личности, “Сл. гласник РС”, бр. 40/2019.

⁷³ Стратегија заштите података о личности за период од 2023. до 2030. године, “Сл. гласник РС”, бр. 72/2023

Глава трећа ОПШТИ РЕЖИМ ЗАШТИТЕ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

1. Обавезе лица која врше обраду података о личности

Правни режим података о личности представља укупност правних принципа и правних норми којима се уређује одређена врста података о личности, при чему општи правни режим важи за све податке о личности.

Најпре, треба напоменути да предмет заштите јесу искључиво подаци о личности који се односе на физичка лица, како према одредбама GDPR-а, тако и према одредбама ЗЗПЛ-а.⁷⁴

Подаци који се односе на правна лица не уживају правну заштиту већ морају бити јавно доступни. Ипак, када је реч о могућности заштите података о личности која се односе на правна лица, у Аустрији и Немачкој, које су чланице Европске уније, једно време је постојала могућност заштите података о личности који се односе на правна лица, с обзиром на конкретизацију одредаба GDPR-а националним прописима. Међутим, спорно је да ли ова могућност и даље постоји.⁷⁵

Правна лица обрађују податке о личности који се односе на физичка лица. Када је реч о појмовном одређењу обраде података о личности, треба напоменути да се под појмом “обрада података” о личности подразумева свака радња, односно скуп радњи, без обзира на то да ли се врше аутоматизовано или неаутоматизовано, попут прикупљања, бележења, разврставања, груписања, односно структурисања, похрањивања, уподобљавања или мењања, откривања, увида, употребе, откривања преносом, односно достављањем, умножавања, ширења или на други начин чињења доступним, упоређивања, ограничавања, брисања или уништавање података о личности.⁷⁶ На пример, уписивање и чување података о личности у регистру за рејтинг трговачких компанија и достава података трећим, заинтересованим, лицима, представља “обраду личних података” коју врши надлежно правно лице.⁷⁷

Наведеним прописима дефинисани су и појмови “руководалац” и “обрађивач” података. Према томе, “руководалац података о личности јесте физичко или правно лице,

⁷⁴ Напомена: Дефиниције појмова у GDPR-у и ЗЗПЛ-у се у потпуности поклапају и у погледу форме и у погледу броја члана, па ће у наставку бити приказано место норме (члан, став, тачка) само према ЗЗПЛ-у.

⁷⁵ Стефан Андоновић, *op. cit.*, стр. 104-106.

⁷⁶ Закон о заштити података о личности, чл. 4. ст. 1. тач. 3.

⁷⁷ *Case C-398/15, Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce v Salvatore Manni, Judgment of the Court (Second Chamber) of 9 March 2017*, извор: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1512479438140&uri=CELEX:62015CJ0398>, приступљено: 18.08.2024. године

односно орган власти који самостално или заједно са другима одређује сврху и начин обраде”⁷⁸, с друге стране, “обрађивач података јесте физичко или правно лице, односно орган власти који обрађује податке о личности у име руковоаца”.⁷⁹

Разумевање и разликовање ових појмова је од кључног значаја у погледу одређивања одговорности за обраду података. Наиме, руковалац одређује сврху и начин обраде података, док обрађивач поступа по инструкцијама руковоаца. Затим, руковалац је директно одговоран за обраду података, док је обрађивач одговоран руковоацу. На крају, руковалац је самосталан у свом деловању или евентуално делује у сарадњи са другим руковоацима, док обрађивач делује искључиво по налогу руковоаца.

На пример, банка прикупља личне податке својих клијената и налази се у улози руковоаца. Међутим, банка сарађује са ИТ компанијом која јој пружа услуге хостинга и одржавања паза података, па се у улози обрађивача налази ИТ компанија. Такође, у случају наставе на даљину, образовна установа се налази у улози руковоаца јер прикупља податке својих ученика односно студената, док се ИТ компанија која пружа софтвер за учење на даљину налази у улози обрађивача података.

Најједноставније речено, руковалац је дужан да предузме одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере како би обезбедио да се обрада података о личности врши у складу са законом.⁸⁰ Обрађивач је, пак, дужан да врши обраду података само по инструкцијама руковоаца, води евиденцију о обради, као и да осигура безбедност података. Свакако, нема сметњи да то буде исто лице. Међутим, уколико је реч о различитим лицима, њихов међусобни однос мора се уредити одговарајућим уговором. “Привредно друштво... врши видео-надзор у малопродајним објектима, између осталог, у сврху контроле рада запослених, а обрада је поверена обрађивачу са лиценцом у смислу прописа о приватном обезбеђењу, али без закљученог уговора или другог правно обавезујућег акта...овереник изриче опомену Привредном друштву... (у даљем тексту: Руковалац)”.⁸¹

Такође, постоји могућност да два или више лица заједнички одређују сврху и начин обраде података о личности и у том случају се говори о заједничким руковоацима који су дужни да међусобним споразумом, на транспарентан начин уреде међусобна права и обавезе, као и да одреде лице којем ће се обраћати лица чији се подаци обрађују

⁷⁸ Закон о заштити података о личности, чл. 4. ст. 1. тач. 8.

⁷⁹ Закон о заштити података о личности, чл. 4. ст. 1. тач. 9.

⁸⁰ Закон о заштити података о личности, чл. 41. ст. 1.

⁸¹ Предмет бр. 072-04-1580/2021-07, од 11. 8. 2021. године, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 7, Београд, 2022, стр. 57.

и да ту информацију учине доступном физичким лицима чији су подаци предмет обраде.⁸²

У једном случају утврђено је да су дневне новине “Ало!” и Општа болница “Атлас” прикупљали копије медицинске документације читалаца који учествују у акцији поделе бесплатних специјалистичких прегледа и хируршких интервенција, при чему су поступали супротно начелу законитости и транспарентности из чл. 5. ст. 1 тач. 1. и чл. 17. ст. 2. тач. 1. ЗЗПЛ, те да лицима на која се подаци односе, у тренутку прикупљања података, нису пружили информације о релевантним аспектима обраде, нити су на транспарентан начин одредили одговорност сваког од њих за поштовање обавеза прописаних тим законом, а посебно обавеза у погледу остваривања права лица на које се подаци односе и испуњавања њихових обавеза да том лицу пруже информације које су прописана гарантијама права на обавештеност.⁸³

Осим тога, руковалац и обрађивач података у одређеним случајевима могу, односно морају именовати лице одређено за заштиту података о личности. Именовање лица за заштиту података о личности је, у начелу, факултативно. Међутим, у одређеним случајевима постоји обавеза именовања лица за заштиту података о личности.⁸⁴ Ова обавеза се односи на организације које обрађују велике количине података о личности, укључујући осетљиве податке, или врше систематско праћење субјеката података на великом нивоу. Да би одређено лице било задужен за заштиту података о личности, неопходно је да поседује одређене стручне и моралне квалитете, као и искуство у заштити података о личности.

Правна лица имају кључну улогу у заштити података о личности јер су често субјекти који прикупљају, обрађују и чувају те податке у оквиру својих пословних активности. Једна од најважнијих улога правних лица у заштити података о личности је обезбеђивање усклађености са важећим законским регулативама. У Србији, Закон о заштити података о личности, који је у великој мери усклађен са GDPR-ом, поставља обавезе за правна лица у вези са обрадом података, обавештавањем субјеката података, вођењем евиденције о обради и обезбеђивањем одговарајућих безбедносних мера. Правни субјекти су дужни да прате промене у законодавству и редовно ажурирају своје политике и процедуре у складу са тим променама.

⁸² Закон о заштити података о личности, чл. 43. ст. 1-5.

⁸³ Предмет бр. 072-21-244/2020-07, од 4.3.2020. године, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 6, Београд, 2021, стр. 95.

⁸⁴ Видети: Закон о заштити података о личности, чл. 56.

Када је реч о практичним аспектима примене прописа којима се штите подаци о личности у упоредном праву, у Хрватској је Агенција за заштиту података о личности (скраћено: АЗОП) једном хотелу изрекла новчану казну од 15.000 евра због тога што је без постојања правног основа тражио од гостију да приликом резервација смештаја фотографише своје банковне картице и фотографије доставе хотелу путем мејла.⁸⁵

Такође, 2023. године АЗОП је изрекла две новчане казне обрађивачима података, компанијама за игре на срећу и кладионицама у износу од 20.000 евра и 30.000 евра због тога што су обрађивали податке путем “колачића” без правног основа, нису на одговарајући начин обавестили кориснике о обради података нити су им омогућили да благовремено пристану на обраду, односно повуку пристанак.⁸⁶ Међутим, у Републици Србији максимални износ казне која се може изрећи за кршење одредаба ЗЗПЛ-а износи 2.000.000 динара, што у многоме смањује и ефикасност у спровођењу прописа.

Приликом обраде података о личности, правна лица су дужна да се придржавају прописаних начела обраде како би извршила адекватну заштиту података о личности. Начела обраде података о личности представљају основне принципе којих се руковооци и обрађивачи података морају придржавати приликом прикупљања, обраде, чувања и дељења података о личности.

GDPR и ЗЗПЛ садрже идентичан круг начела, што указује на усклађеност ЗЗПЛ-а са GDPR-ом и европским стандардима. У том смислу, поред општих начела, својствених свим областима права, у вежећим прописима којима је уређена област заштите личних података садржана су и посебна начела, својствена области заштите података о личности. Према томе, у општа правна начела спадају начело законитости, правичности и транспарентности, док се у посебна начела убрајају начело ограничене сврхе обраде, начело тачности, начело интегритета и поверљивости, начело минимизације података, начело ограничења чувања и начело одговорности.⁸⁷

Синтеза општих и посебних начела доприноси остварењу сврхе због које су и установљена, односно заштити података о личности, те осим теоријског имају велики практични значај упркос својој апстрактној природи.⁸⁸

⁸⁵ Rješenje AZOP-a, klasa: UP/I-034-01/23-01/24, Up. Br. 567-02/11-23-01, 14.9.2023, извор: <https://azop.hr/wp-content/uploads/2024/08/RJESENJE-upravna-novcana-kazna-hotel.pdf>, приступљено: 22.08.2024. године

⁸⁶ <https://azop.hr/upravne-novcane-kazne-zbog-neovlastene-obrade-osobnih-podataka-putem-kolacica/>, приступљено: 22.08.2024. године

⁸⁷ Стефан Андоновић, *Op. cit.*, стр. 148.

⁸⁸ *Ibid.*

2. Начела заштите података о личности

2.1. Начело законитости, правичности и транспарентности

Реч је о начелу које у себи, заправо, садржи три принципа: законитост, правичност и транспарентност. Овим начелом прописано је да се подаци о личности морају обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе, при чему је прописано да законита обрада јесте обрада која се врши у складу са Законом о заштити података о личности, односно другим законом којим се уређује обрада.⁸⁹

У случају који се нашао пред Повереником, утврђено је да је Затвор обрадом података о личности лица која бораве у просторијама затвора, садржаних у аудио-записима, а снимљених путем уређаја за аудио-видео надзор, постављеним у просторијама затвора, повредио одредбе члана 5. став 1. тач. 1. ЗЗПЛ-а.⁹⁰

У погледу законитости обраде, треба напоменути да обрада мора засновати да неком од правних основа које прописује Закон, попут пристанка лица на које се подаци односе, извршавања уговора, поштовања законских обавеза, заштите животно важних интереса, обављање послова од јавног значаја или легитимни интерес руковоаца.⁹¹ Реч је о детаљно регулисаним и сложеним правним основима за обраду података о личности. Такође, у овој области постоји и врло богата судска пракса.

У том погледу важно је истаћи актуелан проблем обраде података корисника у Републици Србији од стране компанија Meta и X Corp. Наиме, компанија Meta је од 26.6.2024. године почела да примењује измењену политику приватности на кориснике у Србији, али о томе није обавестила кориснике. За разлику од корисника у Србији, корисници у Европској унији су о томе обавештени око месец дана пре почетка примене. У погледу правног основа, уместо пристанка, компанија је изабрала да податке корисника обрађује на основу легитимног интереса. Након бурне реакције у Европској унији, компанија је обуставила свој пројекат на територији држава чланица Европске уније, али не и на територији Србије.⁹²

⁸⁹ Закон о заштити података о личности, чл. 5. ст. 1. тач. 1.

⁹⁰ Предмет бр. 72-04-2258/2020-07, од 9. 4. 2021. године, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 7, Београд, 2022, стр. 92.

⁹¹ Закон о заштити података о личности, чл. 12.

⁹² <https://www.otvorenarappravosudja.rs teme/ostalo/nasi-podaci-u-rukama-ai-kako-meta-koristi-podatke-bez-naseg-pristanaka>, приступљено: 19.08.2024. године

Затим, подаци морају бити обрађивани на начин који је правичан према лицима на која се односе, поштујући њихова права и интересе. Заправо, поштена обрада заснована је на савесности руковоца и обрађивача, као и поштовању етичких стандарда, приликом обраде података о личности.⁹³ На пример, Тик-ток је 2023. године кажњен са 345 милиона евра због повреде начела неколико начела, укључујући и начело законитости, правичности и транспарентности.⁹⁴

Такође, руковоци података су дужни да на јасан и транспарентан начин обавесте лица чије податке обрађују о начину обраде података, сврси, правном основу, правима и контактима за додатне информације.

2.2. Ограничење сврхе

У погледу овог начела, прописано је да се подаци о личности морају прикупљати у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и даље се не могу обрађивати на начин који није у складу са тим сврхама.⁹⁵ Реч је о начелу које је нераскидиво повезано са начелом транспарентности. На пример, уколико путници доставе авио-компанији податке о својој физичкој конституцији (висина, тежина и слично) како би авио-компанија извршила распоред путника по седиштима, а касније се ови подаци од стране авио-компаније доставе имиграционој служби ради прикупљања података о мигрантима и миграцијама, неопходно је одредити нови правни основ, јер путници нису били упознати са том сврхом.⁹⁶

Међутим, подаци о личности се могу користити у сврху која је различита од сврхе прикупљања уколико је реч о употреби ради архивирања, односно историјског, научног или статистичког истраживања.⁹⁷

Према томе, привредно друштво које се бави пружањем услуга изнајмљивања возила (rent-a-car), у оквиру обављања наведене делатности може да врши обраду података о личности која се састоји у копирању личних докумената корисника услуга, уколико је обрада неопходна у циљу поштовања његових правних обавеза или

⁹³ Саша Гајин, *Заштита података о личности у сектору безбедности: водич кроз законску регулативу*, Организација за европску безбедност и сарадњу Мисија ОЕБС-а у Србији, Београд, 2019, стр. 13.

⁹⁴ *Binding Decision 2/2023 on the dispute submitted by the Irish SA regarding TikTok Technology Limited, The Data Protection Commission, 1.9.2023*, извор: https://www.edpb.europa.eu/system/files/2023-09/final_decision_tiktok_in-21-9-1_-_redacted_8_september_2023.pdf, приступљено: 06.08.2024. године

⁹⁵ *Закон о заштити података о личности*, чл. 5. ст. 1. тач. 2.

⁹⁶ Приручник о европском праву заштите података, издање 2018, стр. 124, извор: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-coe-edps-2018-handbook-data-protection_sr.pdf, приступљено: 19.08.2024. године

⁹⁷ Стефан Андоновић и Драган Прља, *op. cit.*, стр. 67.

овлашћења које су утврђене посебним законом. Свакако, обрађивач и руковалац података су дужни да се придржавају законских одредби.⁹⁸

2.3. Минимизација података

Подаци о личности морају бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде.⁹⁹ Ово начело се назива и “начело смањења количине података”.¹⁰⁰ Сходно наведеном, у извештају о привременој спречености за рад, који садржи прописане податке, не може се наћи дијагноза/шифра болести, као податак о личности, у сврху обрачуна накнаде зараде, с обзиром да то не би било у складу са начелом минимизације података.¹⁰¹

Такође, један од начина практичног спровођења овог начела јесте псеудонимизација, која се, на пример, састоји у замени једног личног податка другим (име и презиме се могу заменити иницијалима).¹⁰² На пример, приликом објављивања пресуда спроводи се псеудонимизација.

2.4. Начело тачности

Начело тачности подразумева да подаци о личности морају бити тачни и, ако је то неопходно, ажурирани. Узимајући у обзир сврху обраде, морају се предузети све разумне мере којима се обезбеђује да се нетачни подаци о личности без одлагања избришу или исправе.¹⁰³

У том смислу, важно је истаћи случај из праксе Повереника, према којем “за примену начела тачности и ажурности података о личности и одредби чл. 41. и 42. Закона о заштити података о личности којима је то начело разрађено није довољно да руковалац у његовом општем акту наведе да су његови запослени у обавези да прикупљају искључиво тачне податке и да воде рачуна о њиховој ажурности. Руковалац је дужан да предузме конкретне организационе, техничке и кадровске мере да обезбеди

⁹⁸ Предмет бр. 073-14-268/2023-02, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 9, Београд, 2024, стр. 172-174, извор: https://www.poverenik.rs/images/stories/dokumentacija-nova/Publikacije/2024/zastita/Poverenik_za_informacije_od_javnog_znacaja_-_Publikacija_9.pdf, приступљено: 28.07.2024. године

⁹⁹ Закон о заштити података о личности, чл. 5. ст. 1. тач. 3.

¹⁰⁰ Приручник о европском праву заштите података, издање 2018, стр. 127.

¹⁰¹ Предмет бр.073-14-2819/2021-02 од 2. 11. 2021. године, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 7, Београд, 2022, стр. 179.

¹⁰² Приручник о европском праву заштите података, издање 2018, стр. 128.

¹⁰³ Закон о заштити података о личности, чл. 5. ст. 1. тач. 4.

да његови запослени поступају на такав начин, међу које спада и навођење у његовом акту које тачно радње његови запослени треба да изврше у том циљу како не би преусмерио одговорност за такво поступање на њих.”¹⁰⁴

Међутим, уколико се обрада података врши у циљу документовања одређеног историјског догађаја односно записа, не сме се вршити ажурирање. Такав је случај, на пример, са медицинском документацијом која се односи на одређену хируршку интервенцију.¹⁰⁵ У неким другим ситуацијама је, с друге стране, неопходно извршити ажурирање података.

2.5. Ограничење чувања

Затим, прописано је да се подаци о личности се морају чувати у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде.¹⁰⁶ Према томе, у случају када један факултет није обезбедио примену одговарајућих мера заштите, тј. није ограничио рок чувања података у облику који омогућава идентификацију лица, у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде, Повереник је изрекао опомену факултету због повреде овог начела.¹⁰⁷

Ratio legis овог начела јесте да се прописивањем ограниченог рока чувања смањи и простор за злоупотребу података о личности, а истовремено се постиже већа ефикасност у раду, уз смањење трошкова.¹⁰⁸

Такође, постоје одступања од овог начела у одређеним случајевима, најчешће уколико је реч о јавном интересу. Међутим, ни у таквим случајевима се подаци не могу чувати у неограниченом року.¹⁰⁹

2.6. Интегритет и поверљивост

Такође, подаци о личности морају се обрађивати на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом

¹⁰⁴ Предмет бр. 072-07-2076/2020-07 од 5. 10. 2020. године, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 7, Београд, 2022, стр. 31.

¹⁰⁵ Приручник о европском праву заштите података, издање 2018, стр. 130.

¹⁰⁶ Закон о заштити података о личности, чл. 5. ст. 1. тач. 5.

¹⁰⁷ Предмет бр. 072-04-296/2021-07 од 26. 2. 2021. године, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 7, Београд, 2022, стр. 164.

¹⁰⁸ Стефан Андоновић и Драган Прља, *op. cit.*, стр. 71.

¹⁰⁹ *Ibid.*

одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера.¹¹⁰ Ово начело се назива у начелом безбедности и поверљивости.¹¹¹ У погледу очувања поверљивост података о личности, једна од најчешћих мера јесте псеудонимизација. Такође, неретко се користи и криптозаштита.

2.7. Начело одговорности

Начело одговорности односи се на одговорност руковооца за примену напред наведених начела, спровођењем одговарајућих мера заштите података о личности, попут псеудонимизације или примене одговарајућих механизма заштите података током обраде.¹¹²

Такође, у циљу заштите података о личности, руковооци су дужни да непрестано активно доказују своју способност заштите података о личност, неvezано за иницијативе испитаника или одговарајућих органа који врше надзор над заштитом података о личности.¹¹³

У погледу одговорности значајно је напоменути да новчане казне за непоштовање прописа могу бити изузетно високе, посебно према GDPR-у, где могу достићи до 20 милиона евра или 4% годишњег глобалног прихода организације. Затим, у одређеним случајевима, неовлашћена обрада података или други прекршаји могу резултирати кривичним гоњењем одговорних лица унутар организације. Повреде података и непоштовање прописа могу озбиљно нарушити репутацију организације, што може довести до губитка поверења међу клијентима и партнерима. Такође, субјекти података чија су права повређена могу поднети тужбе против правног лица и захтевати накнаду штете. О овим аспектима начела одговорности биће више речи у последњем делу рада, кроз анализу конкретних одредаба којима се регулишу и уз случајеве из праксе.

У Црној Гори, на пример, тамошње надзорно тело утврдило је да достављање података од стране Фонда ПИО по захтеву Министарства економског развоја, да ли су и када бивши радници КАП-Подгорица, Прераде-Подгорица, Ковачнице-Подгорица, Рудника боксита Никшић, Металца Монтавар Никшић и Фабрике електрода „Пива“-Плужине остварили права из пензијског и инвалидског осигурања, без сагласности лица чији се подаци обрађују није у складу са Законом о заштити података о личности, те да

¹¹⁰ Закон о заштити података о личности, чл. 5. ст. 1. тач. 6.

¹¹¹ Приручник о европском праву заштите података, издање 2018, стр. 132.

¹¹² Закон о заштити података о личности, чл. 5. ст. 2. и чл. 42.

¹¹³ Приручник о европском праву заштите података, издање 2018, стр. 139.

се наведени подаци могу доставити за потребе Министарства економског развоја на коришћење у циљу израде легислативе у облику који не открива идентитет лица, ради обраде у статистичке сврхе, достављањем укупног броја лица која су остварила права из пензијског и инвалидског осигурања.¹¹⁴

У другом случају, међутим, АЗЛП Црне Горе утврдила је да коришћење бројева телефона родитеља невакцинисане дјеце који се налазе у електронском систему Фонда за здравствено осигурање Црне Горе и Института за јавно здравље Црне Горе, као и података о вакциналном статусу који су доступни Институту, у циљу слања СМС порука у сврху информисања родитеља о терминима вакцинације ММР вакцином уз претходно добијену сагласност родитеља, није у супротности са Законом о заштити података о личности.¹¹⁵

3. Права субјеката чији су подаци предмет обраде

Неизоставан део заштите података о личности од стране правних ица јесте и корпус права који је загарантован лицима чији се подаци обрађују. Ово можемо посматрати као две стране медаље, те право одређеног физичког лица истовремено представља и обавезу правног лица да предузме неопходне радње како би се остварила ефикасна заштита података о личности.

3.1. Право на обавештење

Право на обавештење или транспарентност, како га назива законодавац, подразумева право субјекта чији се подаци обрађују да на јасан и транспарентан начин буде обавештен о свим аспектима прикупљања података који се односе на њега. Такође, уколико се подаци обрађују у посебне сврхе, руковалац је дужан да предузме разумне мере да би лицу на које се подаци односе пружио све информације које се односе на остваривање његових права.¹¹⁶ Повереник је у једном случају утврдио да је руковалац повредио одредбе члана 5. став 1. тач. 1. и чл. 23. ст. 1-3. ЗЗПЛ-а јер је прикупљао је податке запослених и радно ангажованих лица (име и презиме, радно место, назив сектора у којем су ангажовани и податак да ли су или не исказали интересовање за вакцинацију на порталу еУправа), ез пружања информација које су

¹¹⁴ <https://www.azlp.me/me/misljenja>, приступљено: 24.08.2024. године

¹¹⁵ *Ibid.*

¹¹⁶ *Закон о заштити података о личности*, чл. 21-22.

потребне када се подаци о личности прикупљају од лица на које се односе, на основу Упитника у вези са вакцинисањем против COVID-19.¹¹⁷

3.2. Право на приступ подацима

Законодавац гарантује и право на приступ подацима.¹¹⁸ У овом смислу треба поменути поступак према притужби по којој је поступао Повереник, поднетој због повреде права на приступ подацима о личности од стране једног Дома здравља, као руковоаца података. Наиме, руковалац је одбио захтев да достави копију података о томе ко је, на који начин и када од запослених вршио увид у е-картон пацијенткиње, подносиоца притужбе, са образложењем да не може да јој достави наведене копије података јер је реч о информацијама које су у његовом власништву и којима је приступ ограничен, а што је супротно одредби члана 26. Закона о заштити података о личности, Повереник је утврдио да је притужба поднета због повреде права на приступ подацима о личности основана. Такође, утврђено је да притужиљи припада право на копију њених податка, односно свих информација у вези са обрадом података који се на њу односе, а који су садржани у наведеном документу.¹¹⁹

3.3. Право на исправку и допуну

Ово право се, заправо састоји од два права која имају исту сврху:

- 1) *права на исправку нетачних података, и*
- 2) *права на допуну непотпуних података.*

Уколико су подаци о личности нетачни, лице на које се подаци односе има право да се они исправе без одлагања. Такође, зависно од сврхе обраде, лице на које се подаци односе има право да своје непотпуне податке о личности допуну, што укључује и давање додатне изјаве.¹²⁰ Међутим, нема места исправци и допуни података који се

¹¹⁷ Предмет бр. 072-04-64/2021-07, од 7. 4. 2021. године, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 7, Београд, 2022, стр. 102.

¹¹⁸ Закон о заштити података о личности, чл. 23-28.

¹¹⁹ Предмет бр. 072-16-2621/2023-06, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 9, Београд, 2024, стр. 136. приступљено: 02.08.2024. године

¹²⁰ Закон о заштити података о личности, чл. 29.

обрађују у сврху архивирања (подаци који су архивирани након завршетка осмогодишњег образовно-васпитног процеса).¹²¹

3.4. Право на заборав

Право на заборав подразумева право лица на које се подаци односе да затражи брисање података уколико:

1) подаци о личности више нису неопходни за остваривање сврхе због које су прикупљени или на други начин обрађивани;

2) је лице на које се подаци односе је опозвало пристанак на основу којег се обрада вршила, а не постоји други правни основ за обраду;

3) је лице на које се подаци односе је поднело приговор на обраду;

4) су подаци о личности су незаконито обрађивани;

5) подаци о личности морају бити избрисани у циљу извршења законских обавеза руковоаца;

6) су подаци о личности прикупљени у вези са коришћењем услуга информационог друштва.¹²²

Ово право примењује се и у случају обраде података коју врши Српска православна црква.¹²³

Међутим, нису испуњени услови за брисање података о личности из извода из матичне књиге рођених, из рубрике “накнади уписи и забележбе”, попут података о разведеним браковима, имајући у виду да је реч о подацима за чију обраду није потребна сагласност лица на која се подаци односе.¹²⁴ Такође, подаци о пацијенту и његовом здравственом стању које је у отпусну листу унео здравствени радник не могу се брисати на основу Закона о заштити података о личности.¹²⁵

¹²¹ Предмет бр. 072-16-1061/2023-06, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 9, Београд, 2024, стр. 117.

¹²² *Закон о заштити података о личности*, чл. 30. ст. 1-2.

¹²³ Предмет бр. 073-14-1985/2022-02, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 8, Београд, 2023, стр. 81, извор: https://www.poverenik.rs/images/stories/dokumentacija-nova/Publikacije/8Publikacija_ZZPL/Publikacija_8_ZZPL.pdf, приступљено: 03.08.2024. године

¹²⁴ Предмет бр. 072-16-1540/2023-06, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 9, Београд, 2024, стр. 117.

¹²⁵ Предмет бр. 072-16-550/2020-06 од 27. 7. 2020. године, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 6, Београд, 2021, стр. 87.

Одређени аутори истичу вишедимензионалну природу права на заборав, наводећи да се састоји из следећих елемената: кривично-правног елемента, који се огледа у праву на заборав података који се односе на кривичне и прекршајне поступке; затим, забораву података о личности које поседују друга лица; као и тзв. дигиталном забораву, тј. брисању података који се налазе на интернету.¹²⁶

3.5. Право на ограничење обраде

Законодавац такође прописује и могућност ограничења обраде података о личности у одређеним ситуацијама, и то уколико:

- 1) лице на које се подаци односе оспорава тачност података о личности, у року који омогућава руковоацу проверу тачности података о личности;
- 2) је обрада незаконита, а лице на које се подаци односе се противи брисању података о личности и уместо брисања захтева ограничење употребе података;
- 3) руковоацу више нису потребни подаци о личности за остваривање сврхе обраде, али их је лице на које се подаци односе затражило у циљу подношења, остваривања или одбране правног захтева;
- 4) лице на које се подаци односе је поднело приговор на обраду у складу са чланом 37. став 1. овог закона, а у току је процењивање да ли правни основ за обраду од стране руковоаца претеже над интересима тог лица.¹²⁷

3.6. Право на преносивост података

Право на преносивост подразумева могућност да лице на које се подаци односе добије од руковоаца податке, које му је претходно дало, у структурисаном, уобичајено коришћеном и електронски читљивом облику, као и право да ове податке пренесе другом руковоацу без ометања од стране руковоаца којем су ти подаци били достављени, уз испуњење законских услова.¹²⁸

¹²⁶ Cécile de Terwangne, *Internet Privacy and the Right to Be Forgotten/Right to Oblivion*, Monograph “VII International Conference on Internet, Law & Politics - Net Neutrality and other challenges for the future of the Internet”, Revista de internet, derecho y politica, Universitat Oberta de Catalunya, Barcelona, 2012, 109.

¹²⁷ Закон о заштити података о личности, чл. 31. ст. 1. тач. 1-4.

¹²⁸ Закон о заштити података о личности, чл. 36.

3.7. Право на приговор

Најпре, лице на које се подаци односе има право да у сваком тренутку поднесе руковаоцу приговор на обраду његових података о личности, укључујући и профилисање или обраду у сврхе директног маркетинга. Улагањем приговора настаје обавеза руковаоца да прекине са обрадом података о лицу које је поднело приговор, осим ако је предочио да постоје законски разлози за обраду који претежу над интересима, правима или слободама лица на који се подаци односе или су у вези са подношењем, остваривањем или одбраном правног захтева.¹²⁹

3.8. Аутоматизована обрада и права грађана

Развој модерних технологија, првенствено све већа употреба вештачке интелигенције, доноси нове начине и методе обраде података о личности. Наиме, средства савремене комуникације функционишу на основу унапред постављених алгоритама.¹³⁰

Одредбама ЗЗПЛ-а прописано је да лице на које се подаци односе има право да се на њега не примењује одлука донета искључиво на основу аутоматизоване обраде, укључујући и профилисање, ако се том одлуком производе правне последице по то лице или та одлука значајно утиче на његов положај.¹³¹ Дакле, само лице на које се односе подаци може одлучити да ли ће се таква одлука применити на њему или не.

Такође, у зависности од одлуке лица, може се применити и одлука заснована на профилисању¹³², које представља облик аутоматизоване обраде података о личности који се користи да би се оценило одређено својство личности, посебно у циљу анализе или предвиђања радног учинка физичког лица, његовог економског положаја, здравственог стања, личних склоности, интереса, поузданости, понашања, локације или кретања.¹³³

Типичан пример аутоматизованог доношења одлука јесте одлука о одобравању или одбијању кредита грађанима од стране банака, која се заснива на подацима које прикупља кредитни биро, па их касније прослеђује банкама, које ове податке уносе у системе засноване на алгоритмима и врше даљу обраду.

¹²⁹ Закон о заштити података о личности, чл. 37. ст. 1.

¹³⁰ Стефан Андоновић и Драган Прља, *Op. cit.*, стр. 111.

¹³¹ Закон о заштити података о личности, чл. 38. ст. 1.

¹³² Стефан Андоновић и Драган Прља, *Op. cit.*, стр. 112.

¹³³ Закон о заштити података о личности, чл. 4. ст. 1. тач. 5.

Глава трећа **ПОСЕБНИ РЕЖИМ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ**

1. Појмовно одређење посебних режима података о личности

Посебни правни режими података о личности представљају укупност правних принципа и правних норми којима се уређује поступање са посебним врстама података о личности, попут биометријских података о личности, те постоји велики број правних прописа којима су уређени посебни режими података о личности.

Такође, одредбама Закона о заштити података о личности прописан је читав низ правила која се односе на посебне врсте података о личности, о којима је било речи у оквиру прве главе рада, почев од одређења појма посебних врста података о личности, преко начела која се односе на посебне врсте података о личности и специфичог корпуса права и обавеза која се морају поштовати приликом обраде посебних врста података о личности па до преноса података у друге државе. У том смислу, у циљу свеобухватне анализе ових норми, у оквиру четврте главе рада посебна пажња посвећена је положају лица у посебним режимима података о личности, као и разлици између општег и посебних режима података о личности.

Такође, имајући у виду чињеницу да у овој области постоји велики број посебних прописа којима је уређена заштита података о личности, у наставку рада биће приказана анализа најзначајнијих норми којима се уређују посебни режими података о личности, посебно имајући у виду значај појединих режима у свакодневном животу појединаца.

1) Наиме, одредбама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја регулисан је приступ информацијама од јавног значаја и уведен надзор над заштитом података о личности и применом прописа који регулишту заштиту података о личности тако што је установљен надзор од стране новоформиране установе - Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности. У том смислу, више о овлашћењима Повереника биће изнето у оквиру пете главе мастер рада.

2) Заштита података о личности предвиђена је и одредбама Закона о раду, који прописује да запослени има право увида у документе који садрже личне податке који се чувају код послодавца и право да захтева брисање података који нису од непосредног значаја за послове које обавља, као и исправљање нетачних података, при чему лични

подаци који се односе на запосленог не могу да буду доступни трећем лицу, осим у случајевима и под условима утврђеним законом или ако је то потребно ради доказивања права и обавеза из радног односа или у вези са радом, док личне податке запослених може да прикупља, обрађује, користи и доставља трећим лицима само запослени овлашћен од стране директора.¹³⁴

Иако закон предвиђа јасне процедуре, у пракси могу постојати проблеми као што су недовољна свест о правима запослених, недостатак обуке за запослене који управљају личним подацима, и општа непажња према заштити података. Потребно је осигурати да сви запослени буду информисани о својим правима и обавезама, као и о процедурама за заштиту личних података.

Имајући у виду чињеницу да заштита података о личности у радном окружењу представља сложену и динамичну област која захтева сталну пажњу, у оквиру анализе примера из праксе која ће бити обухваћена четвртим делом ове главе рада, највећи део обрађених примера приказује како се послодавци носе са заштитом личних података запослених.

3) Затим, Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства садржи бројне одредбе о заштити података о личности и, између осталог, прописује да подаци из медицинске документације пацијента представљају посебну врсту података о личности.¹³⁵

Наиме, заштита података о личности представља критичан аспект у области здравства, где се управљање осетљивим информацијама односи на приватност пацијената. Подаци из медицинске документације пацијента представљају посебну врсту података о личности, осетљиви су и могу укључивати информације о здравственом стању, дијагнозама, третманима и другим релевантним аспектима здравља пацијента. Самим тим, класификација ових података као “посебних” подразумева да се за њихову обраду примењују строжи критеријуми и мере заштите у односу на обичне личне податке. Према томе, Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства предвиђа да обрада података о пацијентима може бити извршена само уз изричиту сагласност пацијента или у оквиру прописаних правних оквира. Ово осигурава да пацијенти имају контролу над својим подацима и да их не могу злоупотребити.

¹³⁴ Закон о раду, чл. 83. ст. 1-3.

¹³⁵ Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства, чл. 38. ст. 1.

У том смислу, одредбама овог прописа изричито је прописано да “право приступа подацима из е-картона пацијента има изабрани лекар, односно лекар специјалиста код кога је пацијент упућен на даље лечење, у складу са законом којим се уређује здравствено осигурање, здравствени радник и здравствени сарадник, а на основу сагласности лица на које се подаци односе, као и здравствени радник и здравствени сарадник при пружању хитне медицинске помоћи, као и лекарска комисија која утврђује права у области здравственог осигурања и борачко инвалидске заштите.”¹³⁶

Иако Закон пружа чврсту правну основу, постоје изазови у његовој примени. Недостатак свести о правима пацијената, као и недостатак обуке за здравствене раднике, могу довести до повреда приватности. Поред тога, развој технологије, као што су електронске медицинске евиденције, захтева стално усавршавање мера заштите података.

4) Такође, Закон о електронским комуникацијама садржи велики број специфичних одредаба којим се уређује поступање са подацима о личности у области електронских комуникација.

Најпре, одредбама овог прописа изричито је прокламовано начело обезбеђивања високог нивоа заштите података о личности и приватности корисника, које се заснива на примени Закона о заштити података о личности и других закона.¹³⁷

Наиме, у ери дигитализације и интензивне употребе комуникационих технологија, заштита личних података постала је критичан аспект у свим областима, укључујући управљање подацима у јавном телефонском именику. Одредбама овог закона прописано је да пружалац услуга мора без накнаде обавестити претплатника о намери да укључи његове личне податке у јавно доступан именик. Ово обавештење укључује сврху именика и доступност података, чиме се осигурава транспарентност у обради података. Претплатник има право да одбије сагласност за укључивање података у именик, што је кључно за очување приватности и контролу над личним информацијама.¹³⁸

Такође, претплатнику се мора омогућити да изврши проверу и исправку личних података, као и право на повлачење сагласности. Ова права доприносе јачању контроле грађана над њиховим личним информацијама. Уколико претплатник одлучи да жели да

¹³⁶ Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства, чл. 47. ст. 1.

¹³⁷ Закон о електронским комуникацијама, чл. 2. ст. 1. тач. 12.

¹³⁸ Закон о електронским комуникацијама, чл. 120. ст. 1-2.

његови подаци буду уклоњени из јавног телефонског именика, закон предвиђа да то буде могуће на једноставан и бесплатан начин. Ова одредба је важна за заштиту приватности. Пре него што се подаци из јавног телефонског именика могу користити у друге сврхе, оператор мора добити додатни пристанак претплатника.¹³⁹ Ово је важна заштитна мера против неовлашћене употребе личних података, чиме се грађанима даје додатна контролна моћ.

Такође, важно је истаћи да је одредбама члана 121. овог закона прописана обавеза оператора да одржава ажуран јавни телефонски именик и да обезбеди приступ корисницима. Ово укључује и пружање услуга обавештења, што представља важан аспект у обављању послова. Оператор је дужан да удовољи разумним захтевима за приступ подацима, уз услове који су недискриминаторни и у складу са законима о заштити података.¹⁴⁰ Ова одредба осигурава да се лични подаци не злоупотребљавају и да су доступни само у легитимним сврхама.

Затим, одредбама овог закона прописана је тајност електронских комуникација.¹⁴¹

Такође надзор над применом овог закона врши Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге, позната под скраћеним називом: РАТЕЛ¹⁴², чији су инспектори посебно овлашћени да контролишу “поступање оператора у вези са применом мера заштите података о личности и приватности, обезбеђивањем безбедности и интегритета јавних комуникационих мрежа и услуга, као и омогућавањем законитог пресретања електронских комуникација и приступа задржаним подацима.”¹⁴³

Међутим, практична примена ових норми може бити изазовна. Потребно је осигурати да пружаоци услуга заиста поштују одредбе о обавештавању и правима претплатника. Такође, свест о правима и обавезама у вези са заштитом података мора бити подигнута како би се спречиле могуће злоупотребе. Свакако, Закон о заштити података у контексту јавног телефонског именика представља важан корак у осигуравању приватности и безбедности личних информација. Обавезе пружалаца услуга и права претплатника стварају основу за транспарентност и контролу, али је важно радити на едукацији и свести о овим правима.

¹³⁹ Закон о електронским комуникацијама, чл. 120. ст. 3-5.

¹⁴⁰ Закон о електронским комуникацијама, чл. 121. ст. 1-3.

¹⁴¹ Закон о електронским комуникацијама, чл. 126.

¹⁴² <https://www.ratel.rs/cyr/>, приступљено: 10.10.2024. године

¹⁴³ Закон о електронским комуникацијама, чл. 141. ст. 1. тач. 6.

5) Правилник о заштити података о личности Коморе јавних извршитеља, као један од подзаконских аката у области заштите података о личности, тежи да осигура правну сигурност и транспарентност у обради података о личности запослених и других лица, као и да пружи правни основ и сврхе обраде.

Наиме, Комора обрађује различите врсте личних података, укључујући основне идентификационе податке, као и податке о финансијској и професионалној ситуацији. Обавезе коморе огледају се у постављању правила о прикупљању, обради, чувању и уступању података о личности, укључујући обавезу да се подаци чувају само онолико дуго колико је неопходно. Запослени и друга лица имају права као што су право на приступ, исправку, брисање и ограничење обраде података, што осигурава заштиту личних података. Такође, запослени су дужни да поштују и штите податке о личности, те да обрађују само податке којима им је дозвољен приступ, а Правилник предвиђа техничке и организационе мере заштите података, укључујући криптографију и антивирусну заштиту.¹⁴⁴

Треба поменути да Правилник о заштити података о личности представља важан корак у усмеравању на заштиту личних података у контексту делатности Коморе јавних извршитеља. Усклађеност са ЗЗПЛ-ом и успостављање јасних процедура и права омогућавају сигурну обраду података, што је кључно у дигиталном добу. Правилник такође наглашава значај едукације запослених о заштити података, што је неопходно за спровођење ефективних мера безбедности.

2. Положај лица у посебним режимима података о личности

У погледу положаја лица у оквиру посебних режима података о личности важно је указати на то да је одредбама Закона о заштити података о личности којим се регулише обрада посебних врста података о личности предвиђена забрана обраде којом се открива расно или етничко порекло, политичко мишљење, верско или филозофско уверење или чланство у синдикату, као и обрада генетских података, биометријских података у циљу јединствене идентификације лица, података о здравственом стању или података о сексуалном животу или сексуалној оријентацији физичког лица.¹⁴⁵ Међутим, у изузетним, таксативно набријаним случајевима, обрада посебних врста података о личности је могуће, и то:

¹⁴⁴ *Правилник о заштити података о личности*, чл. 1-10.

¹⁴⁵ *Закон о заштити података о личности*, чл. 17. ст. 1.

- а) уколико лице на које се подаци односе изричито пристане на обраду за једну или више сврха обраде, изузев уколико је законом прописано да се обрада не врши на основу пристанка;
- б) уколико је обрада неопходна у циљу извршења обавеза или примене законом прописаних овлашћења руковооца или лица на које се подаци односе у области рада, социјалног осигурања и социјалне заштите, ако је таква обрада прописана законом или колективним уговором који прописује примену одговарајућих мера заштите основних права, слобода и интереса лица на које се подаци односе;
- в) уколико је обрада неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица, ако лице на које се подаци односе физички или правно није у могућности да даје пристанак;
- г) уколико се обрада врши у оквиру регистроване делатности и уз примену одговарајућих мера заштите од стране задужбине, фондације, удружења или друге недобитне организације са политичким, филозофским, верским или синдикалним циљем, под условом да се обрада односи искључиво на чланове, односно бивше чланове те организације или лица која имају редовне контакте са њом у вези са циљем организације, као и да се подаци о личности не откривају изван те организације без пристанка лица на које се односе;
- д) уколико се обрађују подаци о личности које је лице на које се они односе очигледно учинило јавно доступним;
- ђ) уколико је обрада неопходна у циљу подношења, остваривања или одбране правног захтева или у случају кад суд поступа у оквиру своје надлежности;
- е) уколико је обрада неопходна у циљу остваривања значајног јавног интереса одређеног законом, ако је таква обрада сразмерна остваривању циља, уз поштовање суштине права на заштиту података о личности и ако је обезбеђена примена одговарајућих и посебних мера заштите основних права и интереса лица на које се ови подаци односе;
- ж) уколико је обрада неопходна у сврху превентивне медицине или медицине рада, ради процене радне способности запослених, медицинске дијагностике, пружања услуга здравствене или социјалне заштите, односно управљања здравственим или социјалним системима, на основу закона или на основу уговора са здравственим радником, ако се обрада врши од стране или под надзором здравственог радника или другог лица које има обавезу чувања професионалне тајне прописане законом или професионалним правилима;

з) уколико је обрада неопходна у циљу остваривања јавног интереса у области јавног здравља, као што је заштита од озбиљних прекограничних претњи здрављу становништва или обезбеђивање високих стандарда квалитета и сигурности здравствене заштите и лекова или медицинских средстава, на основу закона који обезбеђује одговарајуће и посебне мере заштите права и слобода лица на које се подаци односе, посебно у погледу чувања професионалне тајне;

и) уколико је обрада неопходна у сврхе архивирања у јавном интересу, у сврхе научног или историјског истраживања и у статистичке сврхе, у складу са чланом 92. став 1. овог закона, ако је таква обрада сразмерна остваривању циљева који се намеравају постићи, уз поштовање суштине права на заштиту података о личности и ако је обезбеђена примена одговарајућих и посебних мера заштите основних права и интереса лица на које се ови подаци односе.¹⁴⁶

У погледу обраде посебних врста података о личности, попут података о верском уверењу, треба истаћи да, према Мишљењу Повереника, а с обзиром на то да послодавац има законску обавезу да запосленом, на његов захтев, омогући да не ради на дан крсне славе и других верских празника утврђених Законом о државним и другим празницима, обрада тих података допуштена је у смислу члана 17. став 2. тачка 2) Закона о заштити података о личности само за оне запослене који желе да користе зајемчена права и представља законску обавезу послодавца, па, сходно томе, прибављање пристанка запосленог ради обезбеђења правног основа за обраду није потребно.¹⁴⁷

Међутим, забрањена је обрада биометријских података о личности, као што су отисци прстију запослених - алгоритми, у сврху контроле и евидентирања радног времена.¹⁴⁸

Такође, према Мишљењу Повереника, “доступност фонозаписа (разговора) вођених по пријему телефонских позива упућених Градском заводу за хитну медицинску помоћ, који се тичу хитних или животно угрожавајућих стања одређених лица, у потпуности је приватне природе и не може бити општег карактера, јер би

¹⁴⁶ Закон о заштити података о личности, чл. 17. ст. 1. тач. 1-10.

¹⁴⁷ Предмет бр. 073-14-1751/2019-02, од 17.10.2019. године, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 6, Београд, 2021, извор: <https://pn2.propisi.net/Home/ShowDocument/?di=rp33743&dt=rp&dl=12499>, приступљено: 08.10.2024. године

¹⁴⁸ Предмет бр. 072-04-5726/2019-07, од 12.5.2020. године, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 6, Београд, 2021, извор: <https://pn2.propisi.net/Home/ShowDocument/?di=rp33743&dt=rp&dl=12499>, приступљено: 08.10.2024. године

њихова доступност у својству информација од јавног значаја, на основу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, могла озбиљно угрозити право на приватност, односно на заштиту личних података лица на која се информације односе.”¹⁴⁹

У погледу обраде посебних врста података о личности коју надлежни органи врше у посебне сврхе, тј. у сврхе спречавања, истраге и откривања кривичних дела, гоњења учинилаца кривичних дела или извршења кривичних санкција, укључујући спречавање и заштиту од претњи јавној и националној безбедности, треба истаћи да је обрада дозвољена уколико је испуњен један од три кључна услова под којима је таква обрада допуштена, и то:

- 1) уколико је надлежни орган законом овлашћен за обраду тих података;
- 2) ако је то неопходно за заштиту животно важних интереса особе на коју се подаци односе или другог физичког лица; или
- 3) обрада података је дозвољена ако је особа, на коју се подаци односе, сама учинила те податке доступним јавности.¹⁵⁰

Подаци о личности који се односе на кривичне пресуде, кажњива дела и мере безбедности такође подлежу специфичном режиму те је њихова обрада допуштена на основу члана 12. став 1. закона само под надзором надлежног органа или, ако је обрада допуштена законом, уз примену одговарајућих посебних мера заштите права и слобода лица на које се подаци односе, при чему се јединствена евиденција о кривичним пресудама води искључиво од стране и под надзором надлежног органа.¹⁵¹

Када је реч о обради података о личности у посебне сврхе, треба истаћи да је у овим случајевима предвиђен и донекле специфичан круг права и обавеза. На пример, у погледу права на приступ подацима који се обрађују у посебне сврхе прописано је да је руковалац подацима дужан да лицу на које се подаци односе достави и податке о следећим чињеницама:

- “1) о сврси обраде и правном основу за обраду;
- 2) о врстама података о личности који се обрађују;
- 3) о примаоцу или врстама прималаца којима су подаци о личности откривени, а посебно примаоцима у другим државама или међународним организацијама;

¹⁴⁹ Предмет бр. 071-01-248/2021-03, од 1. 4. 2022. године, *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 11, Београд, 2022, извор: <https://pn2.propisi.net/Home/ShowDocument/?di=rp33743&dt=rp&dl=12499>, приступљено: 09.10.2024. године

¹⁵⁰ Закон о заштити података о личности, чл. 18.

¹⁵¹ Закон о заштити података о личности, чл. 19. ст. 1-2.

4) о предвиђеном року чувања података о личности или, ако то није могуће, о критеријумима за одређивање тог рока;

5) о постојању права да се од руковоаоца захтева исправка или брисање његових података о личности, односно права на ограничење обраде тих података;

6) о праву да се поднесе притужба Поверенику, као и контакт подацима Повереника;

7) информације о подацима о личности који се обрађују, као и доступне информације о њиховом извору.”¹⁵²

Такође, пренос података о личности у другу државу или међународну организацију подлеже строгим условима у складу с законом. Основно правило је да тај пренос може бити извршен само ако се испуне одређени услови, како би се осигурао адекватан ниво заштите права физичких лица. Наиме, пренос података мора бити неопходан за конкретне посебне сврхе; затим, податке мора примити руковалац у другој држави или међународној организацији који су надлежни за исте послове; даље, Влада мора одредити које државе или организације обезбеђују примерени ниво заштите података. Ако пренос није у такве државе, морају бити применене одговарајуће мере заштите; на крају, у случају даљег преноса из друге државе у трећу, надлежни орган у Србији мора одобрити пренос, узимајући у обзир све релевантне околности, укључујући тежину кривичног дела и ниво заштите у трећој држави.¹⁵³

Ова правила су дизајнирана да обезбеде заштиту личних података и права појединаца, чиме се стварају механизми контроле и одговорности. Основни циљ је спречавање злоупотреба и осигуравање да подаци не буду изложени недостатку заштите у другим државама. Потреба за одобрењем надлежних органа и утврђивањем безбедности у трећим државама доприноси транспарентности и одговорности у управљању осетљивим подацима.

3. Разлика између општег и посебних режима података о личности

Подаци о личности, као основни елемент приватности, предмет су опсежне правне регулативе која има за циљ да осигура њихову заштиту од неовлашћене обраде и злоупотребе. Међутим, различите врсте података о личности носе различите ризике, те законодавство прави разлику између општег режима заштите података о личности и

¹⁵² Закон о заштити података о личности, чл. 27.

¹⁵³ Закон о заштити података о личности, чл. 63.

посебних режима који се односе на осетљиве категорије података. Ова дистинкција омогућава да се различитим врстама података приступи на начин који је прилагођен њиховом специфичном нивоу осетљивости и потенцијалним последицама злоупотребе.

Општи режим обухвата већину података о личности и гарантује основну заштиту у складу са начелима истакнутим у трећој глави рада. Међутим, у ситуацијама када се обрађују осетљиви подаци, на снагу ступају посебни режими заштите који постављају строжије услове за њихову обраду.

Посебни режими односе се на посебне врсте података који су нарочито осетљиви због потенцијалних ризика по права и слободе физичких лица. Обрада ових података је забрањена, осим ако су испуњени строго дефинисани услови о којима је било речи у претходном делу рада. Ови подаци носе повећане ризике јер њихова злоупотреба може довести до озбиљног угрожавања приватности и безбедности лица. Због тога, посебни режими предвиђају додатне заштитне мере као што су строжа контрола приступа и коришћење напредних технолошких решења (нпр. енкрипција) ради заштите података.

Кључна разлика између општег и посебних режима заштите података о личности огледа се у нивоу заштите који је потребан за различите категорије података. Док општи подаци, као што су име, адреса или телефонски број, захтевају основне мере заштите које гарантују приватност и безбедност, осетљиви подаци, као што су здравствени, биометријски или подаци о кривичним пресудама, захтевају строже мере и посебне услове обраде.

У пракси, општи режим се примењује у ширем спектру ситуација и обухвата свакодневну обраду података која не представља значајан ризик по права и слободе физичких лица. Насупрот томе, посебни режими су усмерени на заштиту података који би, у случају злоупотребе, могли проузроковати значајну штету појединцима, укључујући повреду њихове приватности, губитак угледа или угрожавање физичког и менталног здравља.

Општи режим осигурава универзалне мере заштите које су релевантне за све облике података о личности, док посебни режими постављају додатне стандарде за специфичне и нарочито осетљиве податке, чиме се осигурава свеобухватна заштита права појединаца у складу са специфичним ризицима које носи обрада тих података.

Разумевање разлике између општег и посебних режима заштите података о личности од суштинске је важности за обезбеђивање адекватне заштите приватности. Док општи режим обезбеђује основну заштиту већини података о личности, посебни режими пружају додатну заштиту за податке који могу озбиљније угрозити права и

слободе појединаца. Ова диференцијација омогућава ефикасније правно регулисање обраде података у складу са њиховом природом и осетљивошћу, чиме се осигурава свеобухватна заштита права појединаца у складу са специфичним ризицима које носи обрада тих података.

Ефикасност правног оквира у погледу заштите података о личности зависи управо од јасног разликовања између општег и посебних режима. Општи режим је осмишљен да покрије свакодневне ситуације обраде података, док посебни режими примењују строже стандарде на податке чија обрада може имати озбиљније последице. Управо кроз ову диференцијацију, законодавство омогућава флексибилност у одговору на изазове модерне технологије и дигиталне ере, где се подаци о личности обрађују на невиђено великој скали и у различитим контекстима.

Ова подела је кључна не само за заштиту приватности, већ и за омогућавање адекватног надзора над онима који обрађују податке, како би се осигурало да поступају у складу са правним нормама и поштују права физичких лица. У складу са тим, пракса заштите података о личности не може бити јединствена за све категорије података, већ мора бити прилагођена ризицима које свака категорија носи, што је суштина разлике између општег и посебних режима заштите података о личности.

4. Заштита података о личности у пракси

У погледу практичних импликација заштите података о личности, у претходном делу рада указано је на неке од најзанимљивијих примера који су се појавили пред Повереником за заштиту података о личности и информације од јавног значаја, али и на неке од најзначајнијих примера из упоредног права. У овом делу рада биће приказани примери који се односе на заштиту података о личности од стране послодаваца, где ће аутор настојати да укаже на значај и прожимање општег и посебних режима података о личности..

Када је реч о заштити података о личности од стране послодаваца, у области запошљавања и рада, према преовлађујућем становишту у Европској унији, одредбе прописа о заштити података о личности се морају примењивати и у овој области.¹⁵⁴

Међутим, заштита података о личности у радном односу је специфична област која захтева пажљиво балансирање између права запослених на приватност и

¹⁵⁴ Сања Стојковић Стојановић и Бети Лазаревић, *Поверљивост података о личности - импликације на положај запослених са становишта судске праксе*, Право и привреда бр. 4-6/2017, Београд, 2017, (стр. 702-714), стр. 708.

легитимних интереса послодавца. Послодавци прикупљају и обрађују различите врсте података о својим запосленима у различите сврхе, укључујући запошљавање, праћење радне ефикасности, обрачун плата и друге административне активности. Ови подаци су често врло осетљиви и захтевају посебну пажњу у њиховој заштити.

Одредбама Закона о раду прописано је да запослени има право увида у документе који садрже личне податке који се чувају код послодавца и право да захтева брисање података који нису од непосредног значаја за послове које обавља, као и исправљање нетачних података, при чему лични подаци који се односе на запосленог не могу да буду доступни трећем лицу, осим у случајевима и под условима утврђеним законом или ако је то потребно ради доказивања права и обавеза из радног односа или у вези са радом. Такође, личне податке запослених може да прикупља, обрађује, користи и доставља трећим лицима само запослени овлашћен од стране директора.¹⁵⁵

Ово је веома значајан сегмент те је неопходно поштовање прописа којима се штите подаци о личности, почев од саме пријаве и селекције кандидата па до престанка радног односа. На пример, приликом пријављивања кандидата за одређени посао, они подносе CV (радну биографију) који садржи личне податке, попут имена и презимена, датума рођења, података о школовању, раду, вештинама и додатним обукама и слично. Послодавци најчешће немају прописани образац радне биографије па кандидати врло често уносе и податке који нису потребни у конкретном случају, попут фотографије, података о брачном и породичном статусу, ЈМБГ и друге сличне податке. На пример, из саме фотографије могу се утврдити и други подаци, попут података о раси, полу, здравственом стању па и верској припадности.¹⁵⁶

Неретко се дешава да велике компаније праве базе података кандидата, како би их контактирали уколико се за то укаже прилика. Међутим, не постоји законом прописани рок у коме се овакви подаци могу чувати.¹⁵⁷

У случају када руковалац при објављивању обавештења о понуди за закључење Анекса уговора о раду и анекса уговора о раду за запослену, на огласној табли свог уплатног места, који садрже јединствени матични број грађана и адресу пребивалишта запослене, није применио одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере које имају за циљ обезбеђивање делотворне примене начела заштите података о личности,

¹⁵⁵ Закон о раду, чл. 83.

¹⁵⁶ Марио Рељановић, *Заштита података о личности у радном односу*, Заштита података о личности у Србији, Институт за упоредно право, 2020, стр. 70, извор: <http://ricl.iup.rs/387/1/2020%20-%20Za%C5%A1tita%20podataka%20o%20li%C4%8Dnosti%20u%20Srbiji%20-%20Reljanovi%C4%87.pdf>, приступљено: 22.08.2024. године

¹⁵⁷ *Ibid.*

односно како би се обрађивали само они подаци о личности који су неопходни за остваривање конкретне сврхе обраде - достављања наведених аката запосленој, повређено је начело интегритета и нису предузете одговарајуће мере заштите, па је Повереник изрекао опомену послодавцу.¹⁵⁸

Повереник указује на то да послодавац није испунио своје обавезе у складу с прописима о заштити података. Ова опомена служи као упозорење да се сличне грешке не понове у будућности. Овакви инциденти могу утицати на поверење запослених у послодавца, али и на углед самог предузећа. Запослени могу осетити да њихови подаци нису довољно заштићени, што може утицати на радну атмосферу. У закључку, овај случај истиче важност адекватне заштите података о личности у радном окружењу и обавезу послодавца да предузму мере за спречавање сличних повреда.

Правна лица имају обавезу да обезбеде да њихови запослени буду адекватно обучени и информисани о принципима заштите података о личности, као и о интерним процедурама које се односе на обраду и заштиту података.

¹⁵⁸ Предмет бр. 072-04-197/2020-07, од 6.3.2020. године, из Публикације бр. 6 Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника, извор: <https://pn2.propisi.net/Home/ShowDocument/?di=rp33743&dt=rp&dl=12499>, приступљено: 22.08.2024. године

Глава пета НАДЗОР НАД ЗАШТИТОМ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

1. Повереник за заштиту података о личности и информације од јавног значаја

Институција Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности први пут је у наш систем уведена 2004. године, доношењем Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.¹⁵⁹ Реч је о независном државном органу, са седиштем у Београду, изабраном од стране Народне скупштине. Када је реч о телу за заштиту података н нивоу Европске уније, ова улога припада Европском одбору за заштиту података.¹⁶⁰

Према позитивноправним прописима, улога Повереника је двојака и састоји се у деловању у области информација од јавног значаја, у складу са поменутиим Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја, као и у заштити података о личности, у складу са овлашћењима које му даје Закон о заштити података о личности.

У нашем правном систему, Повереник има читав низ овлашћења, а издвајају се:

1. надзорна - овлашћен је да, између осталог, врши надзор и обезбеђује примену закона, у складу са својим овлашћењима. Такође, врши инспекцијски надзор и поступа по притужбама;
2. саветодавна - даје мишљење Народној скупштини, Влади, другим органима власти и организацијама, у складу са прописом, о законским и другим мерама које се односе на заштиту права и слобода физичких лица у вези са обрадом;
3. међународна сарадња са надзорним органима других држава у вези са заштитом података о личности, а посебно у размени информација и пружању узајамне правне помоћи.

У претходном делу рада истакнуто је да Повереник поступа по притужбама и приказани су неки од примера из праксе. У погледу нормативног оквира, треба истаћи да лице на које се подаци односе има право да поднесе притужбу Поверенику уколико сматра да је обрада података о његовој личности извршена противно законским одредбама, при чему подношење притужбе Поверенику не утиче на право овог лица да покрене друге поступке управне или судске заштите.¹⁶¹ Дакле, Повереник поступа како

¹⁵⁹ Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја, “Сл. гласник РС” бр.120/04, 54/07, 104/09, 36/210 и 105/21.

¹⁶⁰ GDPR, art. 68-76. и https://www.edpb.europa.eu/edpb_en, приступљено: 19.8.2024. године

¹⁶¹ Закон о заштити података о личности, чл. 82. ст. 1.

у случајевима који се односе на општи режим података о личности, тако и у случајевима који се односе на посебне режиме података о личности.

Повереник приликом поступања по притужбама примењује одредбе Закона о општем управном поступку¹⁶², те странка има право да покрене управни спор против одлуке Повереника којом није задовољна, односно спор због ћутања управе у случају неодлучивања у року од 60 дана¹⁶³, који ће се водити у складу са одредбама Закона о управним споровима¹⁶⁴. У овом смислу треба поменути да орган власти који има својство руковођа према Закону о заштити података о личности има право на тужбу у управном спору ако се одлука Повереника по том закону односи на њега.¹⁶⁵ Међутим, приликом анализе судске праксе истакнуте на интернет страници Повереника, обављене за потребе писања овог рада, утврђено је да је Управни суд највећи део тужби против Повереника одбио, док је одређени број тужби физичких и правних лица поднетих против Повереника одбачен.¹⁶⁶

2. Судска заштита

Подаци о личности уживају и судску заштиту, како у Републици Србији, тако и у упоредном праву. У претходном делу рада истакнута је управносудска заштита. Међутим, ово није једини облик заштите података о личности пред судовима.

Пред Европским судом за људска права, као и Судом правде ЕУ налазили су се бројни случајеви чије је решавање допринело унапређењу постојећих прописа и механизма заштите података о личности.

С друге стране, свест грађана Србије о потреби и начинима заштите података о личности није још увек на нивоу Европске уније, па је и наша судска пракса у овој области малобројна. Оваквом стању у многоме доприноси и неефикасност судства, предуго трајање поступака, али и недостатак специјализованих знања код судија. У циљу унапређења механизма заштите података о личности неопходно је континуирано

¹⁶² Закон о општем управном поступку, “Сл. гласник РС”, бр. 18/2016, 95/2018 - аутентично тумачење и 2/2023 - одлука УС.

¹⁶³ Закон о заштити података о личности, чл. 83.

¹⁶⁴ Закон о управним споровима, “Сл. гласник РС”, бр. 111/2009.

¹⁶⁵ Решење Управног суда, Одељење у Крагујевцу Ув. 40/21 од 30. 6. 2020. године, извор: <https://pn2.propisi.net/Home/ShowDocument/?di=rp210752&dt=rp&dl=79065>, приступљено: 05.08.2024. године

¹⁶⁶ Видети: <https://www.poverenik.rs/sr-yu/za%C5%A1tita-podataka/praksa/%D0%BE%D0%B4%D0%BB%D1%83%D0%BA%D0%B5-%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%9B%D0%B8%D1%85-%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0.html>, приступљено: 23.08.2024. године

спровођење судија кроз семинаре, едукације, студијске посете иностранству и друге сличне пројекте.

2.1. Европски суд за људска права и Суд правде Европске уније

Један од случајева који се нашао пред Европским судом за људска права јесте случај Антовић и Мирковић¹⁶⁷ против Црне Горе, где су подносиоци представке двојица професора са Природно-математичког факултета Универзитета Црне Горе. Наиме, декан наведеног факултета је 24. фебруара 2011. године донео одлуку о увођењу видео надзора у седам сала за предавања и испред деканата у циљу заштите људи и имовине и праћење извођења наставних активности. Подносиоци представке поднели се најпре обратили Агенцији за заштиту података о личности наводећи да не постоји правно ваљан разлог за постављање видео надзора. Савет Агенције за заштиту података о личности утврдио је да оспорени видео надзор није у складу са Законом о заштити података о личности јер није доказано да постоји опасност по људе и имовину на факултету па је наложило уклањање камера и брисање прикупљених података. <<зтим су подносиоци представке поднели захтев за накнаду штете због повреде права на приватни живот, који је Основни суд у Подгорици одбио, а ту одлуку је потврдио и Виши суд у Подгорица. Европски суд за људска права утврдио је да праћење извођења наставне активности није правно оправдано основ за увођење видео надзора, а осим тога није доказано да постоји опасност за људе и имовину, те да такве активности представљају задирање у приватни живот подносиоца представке, што није у складу са законом и представља повреду чл.8 Конвенције, па је утврдио да подносиоцима представке припада право на накнаду нематеријалне штете.

Један од најпознатијих случајева из праксе Суда правде Европске уније јесте *Maximilian Schrems v Facebook Ireland Limited*¹⁶⁸, где је тужилац поднео тужбу изражавајући забринутост због преноса његових личних података из ЕУ у Сједињене Америчке Државе, тврдећи да амерички закони о надзору не пружају адекватну заштиту његових података. Он је оспорио законитост преноса података на основу Safe Harbour споразума између ЕУ и САД. Суд правде ЕУ је 2015. године пресудио да Safe

¹⁶⁷ Case Antović and Mirković v. Montenegro, Application no. 70838/13, The European Court of Human Rights, 28.02.2018, извор: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-178904%22%5D%7D>, приступљено: 23.08.2024. године

¹⁶⁸ Maximilian Schrems v Facebook Ireland Limited, Case C-498/16, Judgment of the Court (Third Chamber) of 25 January 2018, извор: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62016CJ0498>, приступљено: 19.08.2024. године

Harbour споразум није у складу са правом ЕУ јер не обезбеђује одговарајућу заштиту личних података грађана ЕУ у САД. Ова пресуда је довела до поништења Safe Harbour споразума и поставила темеље за нову регулацију преноса података између ЕУ и САД, што је касније довело до стварања Privacy Shield споразума. Међутим, ова прича се не завршава ту.

Након укидања Safe Harbour споразума, пренос података између ЕУ и САД наставио се на основу Privacy Shield споразума и стандардних уговорних клаузула па је Schrems поново поднео тужбу против Facebook Ireland Limited, тврдећи да ни Privacy Shield споразум не обезбеђује адекватну заштиту података о личности у складу са стандардима ЕУ. У јулу 2020. године, Суд правде ЕУ је пресудио да Privacy Shield споразум није валидан јер не пружа адекватан ниво заштите података, посебно због широких могућности америчких обавештајних агенција да приступе тим подацима. Међутим, Суд је потврдио законитост коришћења стандардних уговорних клаузула, уз додатак да компаније морају предузети додатне мере како би осигурале да пренос података буде у складу са ЕУ стандардима.¹⁶⁹

Ове пресуде су значајно утицале на глобалне праксе компанија у вези са преносом и заштитом личних података, посебно оних који се преносе изван граница Европске уније и представљају значајне прекретнице у заштити података о личности и увођењу строжих стандарда за пренос података између ЕУ и других јурисдикција.

2.2. Српска судска пракса

2.2.1. Грађанскоправна одговорност

Када је реч о судској заштити личних података, лице на које се подаци односе може се обратити месно надлежном вишем суду тужбом и тражити од суда да обавезе туженог на давање информације, исправку, односно брисање података о тужиоцу, ограничење обраде, давање података у структурисаном, уобичајено коришћеном и електронски читљивом облику, преношење података другом руковаоцу или прекид обраде података.¹⁷⁰ На пример, према Пресуди Апелационог суда у Београду, указано је да је “објављивањем у дневном листу "И" увода и изреке првостепене и другостепене

¹⁶⁹ European Parliament resolution of 20 May 2021 on the ruling of the CJEU of 16 July 2020 — Data Protection Commissioner v Facebook Ireland Limited and Maximilian Schrems ('Schrems II'), Case C-311/18 (2020/2789(RSP)), извор: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021IP0256&qid=1724446732539>, приступљено: 19.08.2024. године

¹⁷⁰ Закон о заштити података о личности, чл. 84. ст. 1.

одлуке на задовољавајући начин се саопштава јавности исход спора у ком је утврђена повреда части и угледа тужиоца и у довољној мери се остварује сврха овог вида заштите из члана 120. Закона о јавном информисању, а у вези одредбе члана 199. Закона о облигационим односима. Због тога је Апелациони суд у Београду преиначио првостепену пресуду у ставу трећем изреке и обавезао туженог одговорног уредника да о свом трошку објави увод и изреку пресуде без коментара и одлагања, с тим да је дужан да приликом објављивања увода и изреке пресуде то учини у складу са чланом 4. тач. 1. Закона о заштити података о личности ("Сл. Гласник Р. Србије" бр. 87/18), којом је прописано да је податак о личности је сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу ознаке идентитета, као што је име и идентификациони број, подаци о локацији идентификатора у електронским комуникационим - мрежама или једног или више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног, економског, културног и друштвеног идентитета, све у вези са чланом 88. овог закона, а најкасније у другом наредном броју "И" и то почев од дана када је пресуда постала правноснажна."¹⁷¹

Такође, лице које је претрпело материјалну или нематеријалну штету због повреде одредаба овог закона има право на накнаду штете од руковоаца, односно обрађивача који је штету проузроковао, у новцу.¹⁷² Према томе, "учесник у судском поступку као странка који је са своје имејл адресе послао на више адреса скенирану судску одлуку без анонимизирања личних података противне стране као физичког лица (име и презиме, пребивалиште и ЈМБГ) садржаних у судској одлуци и на тај начин податке о личности учинио доступним великом броју лица, дужан је да оштећеном лицу исплати правичну накнаду због претрпљених душевних болова због повреде права личности."¹⁷³

2.2.2. Кривичноправна одговорност

Подаци о личности уживају и кривичноправну заштиту. Наиме, одредбама члана 146. Кривичног законика инкриминисано је биће кривичног дела Неовлашћено

¹⁷¹ Пресуда Апелационог суда у Београду, ГжЗ 344/20 од 2. 12. 2020. године, извор: <https://pn2.propisi.net/Home/ShowDocument/?di=rp210752&dt=rp&dl=79065>, приступљено: 16.08.2024. године

¹⁷² Закон о заштити података о личности, чл. 86. ст. 1.

¹⁷³ Пресуда Апелационог суда у Београду, Гж 2988/2023 од 2.11.2023. године, извор: <https://www.paragraf.rs/>, приступљено: 05-08.2024. године

прикупљање личних података, те је прописано да ово дело чини лице које податке о личности прикупља, обрађује и користи на основу закона неовлашћено прибави, саопшти другом или употреби у сврху за коју нису намењени, односно онај ко противно закону прикупља податке о личности грађана или тако прикупљене податке користи.¹⁷⁴

На пример, ово кривично дело чини полицијски службеник када путем своје службене легитимације изврши проверу података о регистрацији возила и пребивалишту власника, а касније, према претходном договору, те податке саопшти другом лицу.¹⁷⁵

Такође, “Када су извршењем кривичног дела из члана 146. став 1. КЗ-а другом лицу саопштена лична имена грађана и њихови јединствени матични бројеви, тада није неопходно да у изреци пресуде буду наведени прецизнији и опредељујући подаци тих грађана, јер су грађани чији су ти лични подаци, одредиви са аспекта врсте личних податка.”¹⁷⁶

У једној од пресуда којом је прихваћен споразум о признању кривичног дела, шеф техничке службе једног факултета оглашен је кривим због тога што је неовлашћено саопштио једној страни компанији податке о студентима тог факултета, како редовним, односно ванредним, тако и дипломираним, предајући представницима компаније податке у више наврата, у електронској или папирној форми.¹⁷⁷

Треба напоменути да су у неколико случајева судови одбијали приватне тужбе јер у истима нису била описана сва битна обележја дела. Наиме, “у диспозитиву приватне кривичне тужбе због кривичног дела неовлашћено прикупљање личних података из чл. 146. ст. 1. КЗ-а уколико се не опише кривица суд ће одбити исту применом чл. 503. ст. 1. а у вези чл. 338. ст. 1. тач. 1. ЗКП-а.”¹⁷⁸

¹⁷⁴ *Кривични законик*, “Сл. гласник РС”, бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019, чл. 146.

¹⁷⁵ Пресуда Основног суда у Ужицу К. 547/20 од 25.12.2020. године, извор: <https://www.paragraf.rs/>, приступљено: 21.08.2024. године

¹⁷⁶ Пресуда Врховног касационог суда, Кзз 1433/22 од 19. 1. 2023. године, извор: <https://pn2.propisi.net/Home/ShowDocument/?di=rp39580&dt=rp&dl=13804>, приступљено: 14.08.2024. године

¹⁷⁷ Пресуда Вишег суда у Београду, К. По3. 10/13, Спк. 153/15 од 25.05.2015. године, извор: <https://www.poverenik.rs/images/stories/dokumentacija-nova/razno/presudavisud.pdf>, приступљено: 14.08.2024. године

¹⁷⁸ Решење Вишег суда у Београду, Кж2 бр.428/18 од 10. 5. 2018. године, извор: <https://pn2.propisi.net/Home/ShowDocument/?di=rp39580&dt=rp&dl=13804>, приступљено: 14.08.2024. године

Када је реч о гоњењу учинилаца овог кривичног дела по приватној тужби, у неколико случајева који су све нашли пред судовима утврђено је да је дело учињено објављивањем личних података оштећених путем фејсбука.¹⁷⁹

¹⁷⁹ На пример: Основни суд у Новом Саду К.бр.1249/20 и Основни суд у Пожаревцу 89 К.бр.9/21, извор: https://partners-serbia.org/public/news/privatnost-i-zastita-podataka_2022.pdf, приступљено: 22.08.2024. године

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Заштита података о личности постала је једно од кључних питања у савременом правном поретку, посебно у контексту свеобухватног развоја дигиталних технологија и свеprisутности података у свакодневном животу. Правни оквир који регулише ову област осмишљен је с циљем да обезбеди баланс између слободног протока информација и заштите основних права појединаца, посебно права на приватност.

Заштита података о личности обухвата правну регулативу која штити информације које се односе на физичка лица која су идентификована или могу бити идентификована. Ова заштита се односи на све фазе обраде података, од прикупљања и похрањивања до коришћења и уништавања података, а њено непоштовање може озбиљно угрозити приватност и друге основне слободе појединаца.

Регулатива у области заштите података о личности у Србији заснована је на Закону о заштити података о личности, који је у великој мери усклађен са Општом уредбом о заштити података (GDPR) у Европској унији. GDPR представља златни стандард у овој области, постављајући строге захтеве за обраду података, укључујући обавезу добијања сагласности, осигурање права на приступ, исправку и брисање података, као и право на преносивост података.

У Србији, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности има кључну улогу у надзору над применом Закона, док су у ЕУ за надзор задужени национални органи заштите података у свакој земљи чланице, а на нивоу Уније функционише Европски одбор за заштиту података (ЕДПБ). Ове институције имају задатак да обезбеде да правна лица поштују обавезе прописане законом и да одговарају у случају кршења права грађана.

Начела заштите података, као што су законитост, правичност и транспарентност, ограничење сврхе, минимизација података, тачност, ограничење похрањивања, интегритет и поверљивост, представљају основне смернице за правна лица у обради података о личности. Ова начела су универзална и примењују се како у Србији, тако и у земљама Европске уније, те су кључна за изградњу поверења између грађана и субјеката који обрађују њихове податке.

Грађани у Србији и ЕУ уживају широк спектар права у вези са заштитом својих података, укључујући право на информисање, приступ, исправку, брисање (право на заборав), ограничење обраде, преносивост података и право на приговор. Лица која обрађују податке имају обавезу да поштују ова права, да транспарентно обавештавају

појединце о начинима на које се њихови подаци обрађују, као и да предузимају техничке и организационе мере за заштиту података од неовлашћеног приступа или злоупотребе. Такође, посебна пажња посвећује се заштити посебних врста података о личности, са којим подацима се поступа по посебним правилима која су строжија у односу на поступање са општим подацима о личности.

Међутим, пракса показује да постоји значајан простор за унапређење поштовања ових обавеза. У Србији, као и у многим државама чланицама ЕУ, бележе се случајеви неадекватне заштите података, недовољно информисања грађана о њиховим правима, као и непропорционалне обраде података, што указује на потребу за јачим надзором и строжијим санкцијама.

Надзор над применом закона о заштити података о личности у Србији врши Повереник, који има овлашћења да спроводи инспекцијски надзор, изриче мере и покреће прекршајне поступке против правних лица која крше закон. У ЕУ, надзор врше национални органи заштите података, а у случајевима који укључују више држава чланица, одлуке доноси Европски одбор за заштиту података.

Упркос постојећем правном оквиру, примена закона је често изазов због недостатка ресурса и капацитета ових тела, као и због сложености самих поступака обраде података у савременом дигиталном друштву. Стога је неопходно ојачати институције које врше надзор, обезбедити им веће ресурсе и унапредити њихову сарадњу на међународном нивоу. У том циљу предлаже се предузимање следећих корака:

1. Јачање свести и едукације - потребно је континуирано едуковати грађане о њиховим правима у вези са заштитом података о личности, као и правна лица о њиховим обавезама. Едукативне кампање и обука за запослене који раде са подацима требале би бити приоритет. У том смислу, треба поменути Недељу приватности, коју неколико година за редом организују Партнери Србија.¹⁸⁰

Такође, на Правном факултету Универзитета у Београду у оквиру пројекта “Студије за иновацију знања” организују се предавања из области заштите података о личности, према посебном програму.¹⁸¹ Овакав вид едукације представља јако добар пример обуке и сарадње науке и праксе у циљу унапређења заштите података о личности. Осим тога, међу правницима, посебно адвокатима, влада интересовање за стицањем посебних знања из ове области, па се привредни субјекти све чешће, али још

¹⁸⁰ <https://www.partners-serbia.org/nedelja-privatnosti2024>, приступљено: 08.08.2024. године

¹⁸¹ <https://ius.bg.ac.rs/privatnost/>, приступљено: 23.08.2024. године

увек недовољно често, одлучују да ангажују стручњаке како би ускладили своје пословање са нормативним оквирима. Међутим, ширење свести о значају ове области је од кључног значаја за њен развој. У том смислу, неопходно је континуирано указивање на значај поштовања општих и посебних врста података о личности и раулике које ова категоризација са собом носи.

2. Побољшање техничких и организационих мера - правна лица морају унапредити техничке мере заштите података, као што су енкрипција, псеудонимизација и редовно ажурирање система за заштиту од кибернетичких напада. Организационе мере, укључујући политике приватности и интерне процедуре, треба да буду јасно дефинисане и строго спровођене.

3. Унапређење капацитета надзорних тела - Повереник у Србији, као и национални органи заштите података у ЕУ, треба да добију додатне ресурсе и обуку како би могли ефикасније да надзиру примену закона и одговоре на све већи број случајева повреде података.

4. Повећање санкција за кршење права - казне за кршење права на заштиту података треба да буду строже и ефикасније спровођене, како би се обезбедило одвраћање од будућих прекршаја. У том смислу, судови треба да имају јасно дефинисане смернице за изрицање казни у складу са тежином прекршаја.

5. Међународна сарадња - како се обрада података често одвија преко граница, потребна је интензивнија сарадња између држава чланица ЕУ и других земаља, укључујући Србију, како би се обезбедила конзистентна примена стандарда заштите података.

Заштита података о личности представља темељни аспект људских права у савременом друштву. Иако је правни оквир у Србији и ЕУ солидно постављен, његово спровођење мора бити унапређено како би се осигурало да се права грађана у потпуности поштују. Јачање капацитета надзорних тела, унапређење техничких и организационих мера, као и континуирана едукација свих учесника у процесу обраде података, кључни су кораци ка постизању тог циља. Само уз ефикасно спровођење закона, подржано адекватним санкцијама и међународном сарадњом, може се обезбедити заштита података о личности на нивоу који грађани заслужују.

ПОПИС КОРИШЋЕНИХ ИЗВОРА

1. Андоновић Стефан, *Заштита података у електронској јавној управи у Републици Србији - правни аспекти*, докторска дисертација, Београд, 2019.
2. Андоновић Стефан, Прља Драган, *Основи права заштите података о личности*, Београд, 2020.
3. Voigt, P., von dem Bussche, A., *The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Practical Guide*, Springer Nature, 2017.
4. Гајин Саша, *Заштита података о личности у сектору безбедности: водич кроз законску регулативу*, Организација за европску безбедност и сарадњу Мисија ОЕБС-а у Србији, Београд, 2019.
5. Гајић Душан, *Заштита података о личности према уставу СРЈ и предлогу закона о заштити података о личности*, Гласник Адвокатске коморе Војводине, 1996, вол. 68, бр. 9, (349-356).
6. Кривокапић Данило, Кривокапић Ђорђе, Тодоровић Иван, Комазец Стефан, Петровски Андреј, Ерцеговић Катарина, *Водич за органе власти – Заштита података о личности*, Share фондација, Београд, 2016.
7. Litwiński, P., *“Komentarz do artykułu 58,”* in EU Regulation on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of data. Commentary, ed. Paweł Litwiński (Warsaw: Legalis el., 2018).
8. *Кривични законик*, “Сл. гласник РС”, бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019.
9. Лилић Стеван, *“Правни аспекти заштите података у аутоматизованим службеним евиденцијама”*, Наша законитост, бр. 5, Загреб, 1989.
10. Рељановић Марио, *Заштита података о личности у радном односу*, Заштита података о личности у Србији, Институт за упоредно право, 2020.
11. Rodota, S. *Proceedings of the First European Congress on Data Protection*.
12. Стојковић Стојановић Сања и Лазаревић Бети, *Поверљивост података о личности - импликације на положај запослених са становишта судске праксе*, Право и привреда бр. 4-6/2017, Београд, 2017, (стр. 702-714).
13. Schwartz Paul, *„Property, Privacy and Personal Data“*, Harvard Law Review, vol. 117, Harvard, 2003.
14. Sakowska-Baryła, M., *“Komentarz do artykułu 58,”* in General Data Protection Regulation. Commentary, ed. Marlena Sakowska-Baryła (Warsaw: Legalis el., 2018)
15. Schütz, P. *Data Protection Authorities under the EU General Data Protection Regulation. A new global benchmark (extended version)*. Eds.: Michael Friedewald et al., Forum Privacy and Self-determined Life in the Digital World, Karlsruhe: Fraunhofer ISI, 2022.
16. Cécile de Terwangne, *Internet Privacy and the Right to Be Forgotten/Right to Oblivion*, Monograph “VII International Conference on Internet, Law & Politics - Net Neutrality and other challenges for the future of the Internet”, Revista de internet, derecho y politica, Universitat Oberta de Catalunya, Barcelona, 2012.
17. *Закон о електронским комуникацијама*, “Сл. гласник РС”, бр. 44/2010, 60/2013 - одлука УС, 62/2014, 95/2018 - др. закон и 35/2023 - др. закон
18. *Закон о заштити података о личности*, "Службени лист СРЈ", бр. 24/98.
19. *Закон о заштити података о личности*, "Службени гласник РС", бр. 97/2008, 104/2009 - други закон, 68/2012 - Одлука УС РС и 107/2012.
20. *Закон о заштити података о личности*, “Сл. гласник РС”, бр. 87/2018.
21. *Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства*, “Сл. гласник РС”, бр. 87/2018.

22. *Закон о информационој безбедности*, “Сл. гласник РС”, бр. 6/2016, 94/2017 и 77/2019.
23. *Закон о матичним књигама*, “Сл. гласник РС”, бр. 20/2009, 145/2014 и 47/2018.
24. *Закон о општем управном поступку*, “Сл. гласник РС”, бр. 18/2016, 95/2018 - аутентично тумачење и 2/2023 - одлука УС.
25. *Закон о потврђивању Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података*, „Сл. лист СРЈ — међународни уговори”, бр. 1/92.
26. *Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја*, “Сл. гласник РС” бр.120/04, 54/07, 104/09, 36/210 и 105/21.
27. *Закон о раду*, “Сл. гласник РС”, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 - одлука УС, 113/2017 и 95/2018 - аутентично тумачење
28. *Закон о управним споровима*, “Сл. гласник РС”, бр. 111/2009.
29. *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 6, Београд, 2021.
30. *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 7, Београд, 2022.
31. *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 8, Београд, 2023.
32. *Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности*, Публикација бр. 9, Београд, 2024.
33. *Правилник о заштити података о личности*, “Сл. гласник РС”, бр. 98/2021.
34. *Правилник о обрасцу и начину вођења евиденције лица за заштиту података о личности*, “Сл. гласник РС”, бр. 40/2019.
35. Приручник о европском праву заштите података, издање 2018.
36. *Стратегија заштите података о личности за период од 2023. до 2030. године*, “Сл. гласник РС”, бр. 72/2023
37. *Устав Савезне Републике Југославије*, “Службени лист СРЈ”, бр.1/92.
38. *Charter of Fundamental Rights of the European Union (2000/C 364/01)*
39. *Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ETS No. 005)*, Rome 04/11/1950.
40. *Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data.*
41. *General Data Protection Regulation, (EU) 2016/679.*
42. *International Covenant on Civil and Political Rights, 1966.*
43. *Protocol amending the Council of Europe Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (ETS No. 108)*
44. *Resolution adopted by the General Assembly on 18 December 2013, 68/167.*
45. *Revised draft resolution on the right to privacy in the digital age, A/C.3/71/L.39/*
46. *Universal Declaration of Human Rights, 1948.*

ПОПИС ОСТАЛЕ ИСТРАЖИВАЧКЕ ГРАЂЕ

1. Предмет бр. 073-14-1751/2019-02, од 17.10.2019. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
2. Предмет бр. 073-14-2369/2019-02, од 15.1.2020. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
3. Предмет бр. 072-21-244/2020-07, од 4.3.2020. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

4. Предмет бр. 072-04-197/2020-07, од 6.3.2020. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
5. Предмет бр. 072-04-5726/2019-07, од 12.5.2020. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
6. Предмет бр. 072-16-550/2020-06 од 27. 7. 2020. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
7. Предмет бр. 072-07-2076/2020-07 од 5. 10. 2020. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
8. Предмет бр. 072-16-110/2021-6, од 19.02.2021. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
9. Предмет бр. 072-04-296/2021-07 од 26. 2. 2021. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
10. Предмет бр. 072-04-64/2021-07, од 7. 4. 2021. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
11. Предмет бр. 72-04-2258/2020-07, од 9. 4. 2021. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
12. Предмет бр. 072-04-1580/2021-07, од 11. 8. 2021. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
13. Предмет бр.073-14-2819/2021-02 од 2. 11. 2021. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
14. Предмет бр. 073-14-2973/2021 од 24. 11. 2021. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
15. Предмет бр. 073-14-1985/2022-02, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
16. Предмет бр. 071-01-248/2021-03, од 1. 4. 2022. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
17. Предмет бр. 073-14-268/2023-02, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
18. Предмет бр. 072-16-2621/2023-06, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
19. Предмет бр. 072-16-1540/2023-06, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
20. Предмет бр. 072-16-1061/2023-06, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
21. Пресуда Апелационог суда у Београду, ГжЗ 344/20 од 2. 12. 2020. године
22. Пресуда Апелационог суда у Београду, Гж 2988/2023 од 2.11.2023. године
23. Пресуда Вишег суда у Београду, К. ПоЗ. 10/13, Спк. 153/15 од 25.05.2015. године
24. Пресуда Врховног касационог суда, Кзз 1433/22 од 19. 1. 2023. године
25. Пресуда Основног суда у Ужицу К. 547/20 од 25.12.2020. године
26. Решење Вишег суда у Београду, Кж2 бр.428/18 од 10. 5. 2018. године
27. Решење Управног суда, Одељење у Крагујевцу Ув. 40/21 од 30. 6. 2020. године
28. Rješenje AZOP-a, klasa: UP/I-034-01/23-01/24, Up. Br. 567-02/11-23-01, 14.9.2023
29. *Binding Decision 2/2023 on the dispute submitted by the Irish SA regarding TikTok Technology Limited*, The Data Protection Commission, 1.9.2023.
30. *Case Antović and Mirković v. Montenegro*, Application no. 70838/13, The European Court of Human Rights, 28.02.2018.
31. *Case C-582/14, Patrick Breyer v Bundesrepublik Deutschland*, Judgment of the Court of 19 October 2016.
32. *Case of Malone v. The United Kingdom*, (Application no. 8691/79), 2 August 1984.

33. *Case C-101/01, Criminal proceedings against Bodil Lindqvist*, Judgment of the Court of 6 November 2003.
34. *Case of Copland v. The United Kingdom*, (Application no. 62617/00), 3 April 2007.
35. *Case C-398/15, Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce v Salvatore Manni*, Judgment of the Court of 9 March 2017.
36. *Case C-311/18 Data Protection Commissioner v Facebook Ireland Limited and Maximilian Schrems ('Schrems II')* Judgment of the Court of 20 May 2021.
37. *Maximilian Schrems v Facebook Ireland Limited, Case C-498/16*, Judgment of the Court of 25 January 2018.

ЕЛЕКТРОНСКИ ИЗВОРИ

1. <https://www.partners-serbia.org/>
2. <https://www.paragraf.rs/>
3. <https://www.otvorenavratapravosudja.rs/>
4. <https://pn2.propisi.net/>
5. <https://www.azlp.me/>
6. <https://www.poverenik.rs>
7. <https://azop.hr/>,
8. <https://gdpr-info.eu/>,
9. <https://eur-lex.europa.eu/>
10. <https://commission.europa.eu>
11. <https://eur-lex.europa.eu/>
12. <https://www.un.org/en/>
13. <https://www.ohchr.org/en/>
14. <https://documents.un.org/>
15. <https://digitallibrary.un.org/>
16. <https://www.coe.int/en/>
17. <https://hudoc.echr.coe.int/en/>
18. <https://rm.coe.int/>
19. <https://www.europarl.europa.eu/>
20. <https://www.edpb.europa.eu/>
21. <https://fra.europa.eu/>
22. <http://ricl.iup.rs/>
23. <https://ius.bg.ac.rs/>
24. <https://www.ratel.rs/cyr/>

РЕЗИМЕ

Овај мастер рад представља резултат темељног истраживања аутора обављеног у циљу представљања анализе заштите података о личности с посебним освртом на правни оквир у Републици Србији и Европској унији. Рад истражује концепт заштите података о личности, права грађана, обавезе правних лица, као и улогу независних тела и судова у надзору над применом закона, како у општем режиму података о личности, тако и у посебним режимима података о личности.

Рад започиње дефинисањем појма података о личности, уз приказ примера података о личности и категоризацију различитих врста података о личности. Значај категоризације података о личности огледа се у поступању са различитим врстама података о личности те ће од осетљивости самог податка зависити и то да ли је за поступање прописан општи режим или неки од посебних режима. Такође, у раду су обрађена основна начела заштите података.

Правни оквир анализиран у раду укључује Општу уредбу о заштити података (GDPR) као основни законодавни акт Европске уније, као и Закон о заштити података о личности у Србији. У раду се разматрају обавезе лица које врше обраду података о личности у погледу обраде података, попут обавезе добијања сагласности, транспарентности у обавештавању субјеката података и имплементације техничких и организационих мера за заштиту података, али и права лица чији се подаци обрађују. Рад такође истражује улогу независних тела, попут Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности у Србији и националних органа заштите података у ЕУ, у спровођењу закона и надзору над обрадом података.

Кроз анализу праксе и случајева из Србије и Европске уније, рад указује на изазове и недостатке у тренутном правном оквиру и примени закона. Предложене су мере за унапређење стања, укључујући јачање капацитета надзорних тела, побољшање техничких и организационих мера, повећање санкција за кршење права и интензивирање међународне сарадње.

Кључне речи: податак о личности, заштита података о личности, општи режим, посебни режими

SUMMARY

This master's thesis is the result of the author's thorough research conducted in order to present an analysis of personal data protection with special reference to the legal framework in the Republic of Serbia and the European Union. The paper explores the concept of personal data protection, citizens' rights, obligations of legal entities, as well as the role of independent bodies and courts in the supervision of law enforcement, both in the general regime of personal data and in special regimes of personal data.

The paper begins by defining the concept of personal data, presenting examples of personal data and categorizing different types of personal data. The significance of the categorization of personal data is reflected in the handling of different types of personal data, and it will depend on the sensitivity of the data itself whether the procedure is prescribed under the general regime or one of the special regimes. Also, the paper deals with the basic principles of data protection.

The legal framework analyzed in the paper includes the General Data Protection Regulation (GDPR) as the basic legislative act of the European Union, as well as the Personal Data Protection Act in Serbia. The paper discusses the obligations of persons who process personal data regarding data processing, such as the obligation to obtain consent, transparency in informing data subjects and the implementation of technical and organizational measures for data protection, as well as the rights of the person whose data is processed. The paper also explores the role of independent bodies, such as the Commissioner for Information of Public Importance and Protection of Personal Data in Serbia and national data protection authorities in the EU, in law enforcement and data processing supervision.

Through the analysis of practice and cases from Serbia and the European Union, the work points to challenges and shortcomings in the current legal framework and application of the law. Measures were proposed to improve the situation, including strengthening the capacity of supervisory bodies, improving technical and organizational measures, increasing sanctions for violations of rights and intensifying international cooperation.

Key words: personal data, protection of personal data, general regime, special regimes

БИОГРАФИЈА

Ауторка мастер рада, Аница Здравковић, рођена је 9. јануара 1999. године у Лесковцу. Основну школу “Радоје Домановић” у Бошњацу завршила је 2014. године, након чега је уписала Средњу техничку школу “Вожд Карађорђе” у Лебану, где је 2018. године стекла звање финансијски техничар. Њен изузетан успех и преданост образовању препознати су кроз бројне стипендије, међу којима се истичу награде из 2015. и 2018. године за постигнуте резултате током школовања. Такође, 2018. године проглашена је ђаком генерације, што представља потврду њеног преданог рада и посвећености личном и професионалном усавршавању.

Након завршетка средње школе, исте године уписала је основне академске студије на Правном факултету Универзитета у Нишу, а диплому правника стекла је на Правном факултету за привреду и правосуђе у Новом Саду 2023. године. По завршетку основних студија, 2024. године уписала је мастер студије на Правном факултету у Нишу, на смеру Информационе технологије и право. Током студија, 2022. године, је са својим тимом освојила треће место на такмичењу у симулацији суђења на Правном факултету у Београду.

Професионалну каријеру започела је 2022. године у адвокатској канцеларији „Алексић” у Нишу, где се бавила администрацијом и комуникацијом с клијентима. Затим, 2023. године започиње свој рад у америчкој компанији CCBill, која има вишедеценијску традицију у области трансакција које се обављају путем интернета, где ради у сектору корисничке подршке, додатно развијајући своје вештине у области односа са клијентима и јавношћу, као и заштите личних података у пракси великих компанија. Поред рада у компанији CCBill, ауторка је од 2022. године ангажована као ПР менаџер за “*Hammer*” *Piano Festival*.

Значајно професионално искуство стекла је кроз неколико пракси, где је имала прилику да ради у областима породичног и наследног права, као и у канцеларији јавног извршитеља. У оквиру ових ангажмана успешно је руковала осетљивим подацима клијената, чиме је стекла важно искуство у заштити приватности и поверљивости информација.

Поред својих професионалних обавеза, Аница је посвећена широком спектру интересовања, укључујући читање, сликање, писање, путовања, певање и глуму. Говори енглески и руски језик.

**ИЗЈАВА О ИСТОВЕТНОСТИ ШТАМПАНОГ И ЕЛЕКТРОНСКОГ ОБЛИКА
МАСТЕР РАДА**

Име и презиме аутора мастер рада: Аница Здравковић

Наслов мастер рада: Правни режими података о личности

Ментор: Проф. др Милош Прица

Изјављујем да је електронски облик мастер рада у pdf формату истоветан штампаном облику, који сам предала Правном факултету Универзитета у Нишу.

У Нишу, _____

Потпис аутора

ИЗЈАВА О АУТОРСТВУ И ОДОБРАВАЊУ ОБЈАВЉИВАЊА МАСТЕР РАДА

Изјављујем да мастер рад, под насловом *Правни режими података о личности*, пријављен и одбрањен на Правном факултету Универзитета у Нишу:

- представља резултат сопственог истраживачког рада;
- није у целини, нити у деловима с моје стране пријављиван на одбрану на другим факултетима или универзитетима;
- не крши ауторска права или интелектуалну својину других лица.

Дозвољавам да се овај мастер рад чува у библиотеци и објави на сајту Правног факултета Универзитета у Нишу.

Аутор мастер рада: _____

У Нишу, _____

Потпис аутора
